

SAMORZĄD

TYGODNIK POŚWIĘCONY SPRAWOM SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO

ROK XI.

WARSZAWA, 10 LISTOPADA 1929 R.

Nr. 45.

BIBLIOTEKA SAMORZĄDU

Rozkwit życia samorządowego w Polsce Niepodległej zmusza pracowników i działaczy samorządowych do posilkiwania się fachową literaturą. BIBLIOTEKA SAMORZĄDU zaspokaja zapotrzebowanie w tym zakresie, wydając szereg dzieł, poświęconych poszczególnym dziedzinom życia samorządowego.

CENY WYDAWNICTW BIBLIOTEKI SAMORZĄDU SĄ BARDZO NISKIE.

Do nabycia:

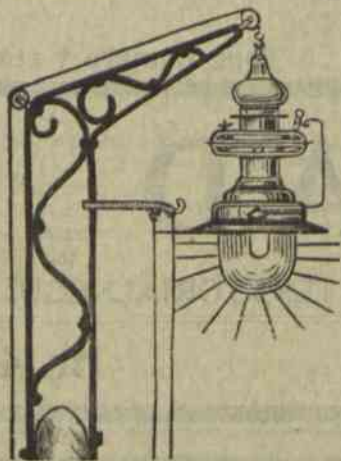
1. Prof. A. Pragier: „Zarys skarbowości komunalnej”. Część I-sza i II-ga, dwa tomy, razem . . . zł. 4.—	Cena	10. Projekt organizacji prac statystycznych w powiatowych związkach komunalnych (Odbitka z kwartalnika Statystycznego G. U. S.) . . . „ 2.50	Cena
2. Inż. M. Nestorowicz: (Dyrektor Dep. Drogowego)—„Sprawa drogowa w Polsce” . . . „ 1.20		11. St. Podwiński: „Bibliografia literatury polskiej o samorządzie terytorjalnym” . . . „ 3.—	
3. Dr. M. Jaroszyński: „Samorząd terytorjalny w Polsce”. „ 1.50		12. St. Podwiński: „Ustrój samorządu powiatowego na terenie b. zaboru rosyjskiego” . . . „ 2.—	
4. Dr. M. Jaroszyński: „Gospodarka gmin większych na tle stanu finansów gminnych” — oraz „Znaczenie opłat drogowych” (w jednym tomie) „ 3.—		13. Inż. Z. Rudolf: „Podstawowe zagadnienia zdrowotne wsi i miasteczek”. „ 3.50	
5. J. Bek: „Działalność Rady Powiatowej w Limanowej na polu popierania sadownictwa”. . . 1.50		14. Pamiętnik Zjazdu Przedstawicieli Sejmików pow. w roku 1925 „ 1.—	
6. J. Bek: „O czynnik obywatelski w samorządzie” „ 0.50		„ w roku 1926 „ 2.—	
7. J. Bek: „Główne wytyczne planowości w gospodarce powiatowych związków samorządowych” „ 0.50		„ w roku 1927 „ 2.—	
8. St. Pachnowski: „Przeplisy budżetowe dla związków komunalnych” (obowiązująca instrukcja budżetowa, wzory, wyjaśnienia) . . . „ 1.50		„ w roku 1928 „ 5.—	
9. Z. Pietkiewicz: „Gospodarka miast polskich.” „ 5.—		15 Kalendarz Samorządowy (cztery tomy) Na r. 1926 „ 1.—	
		„ „ „ Na r. 1927 „ 2.—	
		„ „ „ Na r. 1928 „ 2.—	
		„ „ „ Na r. 1929 „ 7.—	
		16. Działalność Sejmiku Skierniewickiego. Osiem lat pracy „ 2.—	
		17. Instrukcja kasowo-rachunk. dla pow. zw. komun. „ 2.—	
		18. Regulamin dla sejmikowych komisji rewizyjnych „ 0.50	
		19. S. Gliszczyński: Instrukcja Biurowa dla urzędników gmin i wewn. organ. gminy w b. zab. ros. „ 1.—	
		20. K. Windakiewicz: Prawo o zwiaz. miedzykom. „ 5.—	
		21. Inż. A. Zaleski: Drzewa przy drogach. . . . „ 3.—	

Kalendarz Samorządowy na rok 1930 w druku.

NA SPŁATY dajemy książki pracownikom samorządowym, o ile biorą za sumę większą od zł. 10.

Zamówienia kierować: Spółka Wydawnicza „Samorząd”, z ogr. odp. Warszawa, Świętokrzyska 13 m. 15 tel. 442-63.

Konto w P. K. O. 1520 i Konto w Polskim Banku Komunalnym 479.

FABRYKA LAMP NAFTOWO-ŻAROWYCH
 INSTALACJE OŚWIETLEŃ — BIURO TECHNICZNE

JÓZEF MEDZYŃSKI

WARSZAWA, NOWY-ŚWIAT 2. TELEFONY № 132-22 i 130-40.

POLECA:

Własnego fabrykatu lampy „Lech” 500 i 1000 świec oraz jedyny w Rzeczypospolitej skład części do wszystkich systemów lamp naftowo-żarowych, benzynowych i spirytusowych.

Kuchnie gazowe najnowszego modelu „Oszczędnościowe”.

Wszelkie materiały elektrotechniczne silnego i słabego prądu oraz
 SPRZEDAŻ I PRZEWIJANIE MOTORÓW.

Wydział Powiatowy
 Sejmiku Szczuczyńskiego w Grajewie

ogłasza

KONKURS

na objęcie stanowiska Lekarza Szpitala Sejmikowego w Szczuczynie Białostockim.

Wynagrodzenie według VII grupy płac pracowników państwowych. Lokal gotowy na mieszkanie. Praktyka prywatna dozwolona.

Oferty wraz z życiorysem i odpisami świadectw odbytej praktyki przysyłać należy do Wydziału Powiatowego w Grajewie. Posada do objęcia od zaraz.

Przewodniczący Wydziału
 Starosta *M. Bachr.*

PROJEKTUJEMY

URZĄDZAMY

KARTOTEKI

KLIENCKIE
 RATALNE
 MAGAZYNOWE
 EWIDENCYJNE
 MELDUNKOWE
 SZPITALNE
 LEKARSKIE
 PARAFIALNE
 CMENTARNE
 i t. p.

SYSTEM HINZA

„ORGANIZACJA” S.Z.O.O. WARSZAWA

tel. 153-02 DŁUGA 48 tel. 529-94

472

KRAJOWE TOWARZYSTWO MELJORACYJNE Sp. Akc. ZARZĄD i CENTRALNE BIURO TECHNICZNE:

Warszawa, ul. Kopernika 30. Tel. centr. 58-04, 158-39, 158-01; dyr. 58-07, 506-36.

Skrót teleg. Warszawa — Meljoracje.

Oddziały: Toruń, Kalisz, Włocławek, Łęczyca, Łuck, Radom, Częstochowa, Wilno, Piotrków, Płock, Brześć n/B.

Institucja o charakterze społecznym, powstała w 1905 r., współpracująca nad szerzeniem meljoracji z instytucjami państwowymi, samorządowymi i organizacjami rolniczymi — ukwalifikowana przez Ministerstwo Rolnictwa.

Ekspertyzy, projekty generalne dla wydziałów powiatowych i spółek wodnych, projekty szczegółowe oraz nadzór techniczny i kontrola nad wykonaniem wszelkich przedsięwzięć meljoracyjnych.

Meljoracje rolne (osuszanie, nawadnianie, zraszanie), meljoracje podstawowe (regulacja rzek, kanały), budowa stawów, zakłady wodne, technika sanitarna, budowa dróg, budowle wiejskie oraz pomiary dla celów parcelacji, scalania i t. p.

Kredyty długoterminowe i krótkoterminowe na sporządzanie projektów i wykonanie robót — w szerokich rozmiarach.

522b.

czas. 13458/11/45

SAMORZĄD

TYGODNIK POŚWIĘCONY SPRAWOM SAMORZĄDU TERYTORJALNEGO.

PRENUMERATA KWARTALNA

10 ZŁOTYCH POLSKICH.

NUMER POJEDYŃCZY 1 ZŁOTY.

REDAKCJA
WARSZAWA, PLAC NAPOLEONA 7
TELEFON 131-92.

ADMINISTRACJA
WARSZAWA, ŚW.-KRZYSKA 13 M. 15.
TELEFON 442-63.

Ceny ogłoszeń: Wolne miejsce na pierwszej str. okładki lub strona w tekście: 450 zł., — 1/2 str. 225 zł., — 1/4 str. 112 zł. 50 gr. Poza tekstem za stronę: 300 zł., — 1/2 str. 150 zł., — 1/4 str. 75 zł. Ogłoszenia związków samorz. (dostarczone bezpośrednio do Administracji o 25% taniej) za str. 200 zł., — 1/2 str. 100 zł., — 1/4 str. 50 zł.

KONTO CZEKOWE POCZT. KASY OSZCZ. Nr. 1520. Redakcja rękopisów niezwraca

Redaktor — Dr. Maurycy Zdzisław Jaroszyński.

Komitet Redakcyjny: Józef Bek, pos. Aleksander Bogustawski, Stefan Boguszewski, Dr. Władysław Dalbor, Wacław Gajewski, Władysław Korsak.

ROK XI.

WARSZAWA, 10 LISTOPADA 1929 R.

Nr. 45

TREŚĆ NUMERU 45: Przypomnienie na czasie — M. Jaroszyński. Zabezpieczenie emerytalne pracowników samorządowych — C. Galasiewicz. Z działalności powiatowego związku samorządowego w Kolbuszowej. W sprawie dopłat na rzecz dróg państwowych — Dr. Duch. Sprawy bieżące. Wiadomości zagraniczne. Gmina, wiejska i miejska: a) W sprawie księgowania kredytów towarowych — W. L. b) Kronika gminna. Wiadomości gospodarcze. Poradnik. Przegląd wydawnictw. Ogłoszenia

Od Administracji

Przypominamy wszystkim naszym prenumeratorom o uiszczeniu należności za prenumeratę.
Konto czekowe w P. K. O. Nr. 1520.

Przypomnienie na czasie

Ilekcioć wymawiam słowo „samorząd“, czynię to z obawą, czy zostaną należycie zrozumiani. Niema bowiem bodaj drugiej dziedziny życia zbiorowego u nas, w którejby tyle zachodziło nieporozumień i tyle popełniano błędów co do podstawowych pojęć, jak właśnie dziedzina spraw samorządowych.

I jakżeż się tu dziwić szerszym sferom, jeżeli nawet bezpośredni uczestnicy prac samorządu, często nawet ich kierownicy, mianem samorządu łączą pojęcia i zjawiska bardzo rozmaite, często nawet wykluczające się wzajem? Okres przygotowywania i uchwalania budżetów dostarcza licznych tego dowodów.

Oto np. ten i ów kierownik egzekutywy związku komunalnego, starosta, burmistrz, wójt, albo urzędnik, wywierający mocą swej indywidualności albo mocą niedołęstwa innych czynników decydujący wpływ na egzekutywę — powiada: „odwaliłem“ budżet. Dwugodzinne posiedzenie sejmiku czy rady, najważniejsze pozycje przyjęte bez dyskusji i sprawa skończona. I dumny jest taki pan ze swojego dzieła, ba, uważa się nawet za doskonałego — „samorządowca“! Ani się domyśla, w jak ciężkim jest błędzie i jak wielką wyrządza krzywdę swoją metodą działania właśnie — samorządowości.

Musimy się nareszcie porozumieć i przestać wzywać wielkiego imienia samorządu nadaremno. Samorząd wcale nie poto istnieje, ażeby wydobyć ze społeczeństwa pewne quantum środków pieniężnych. Ani nie poto, ażeby genialnym starostom, burmistrzom, wójtom i sekretarzom stworzyć platformę działania. I nie poto także, aby według wskazań, od góry idących, — chociażby nawet słusznych — uszczęśliwiać społeczeństwo. Ani też nie poto *tylko*, ażeby budować i utrzymywać drogi, szkoły, szpitale, ochronki. Bo gdyby *tylko* o to chodziło, państwo mogłoby osiągnąć te cele inną, prostszą drogą. Mogłoby nałożyć i ściągnąć podatki bezpośrednio. Starostom i innym urzędnikom mogłoby dać bardzo szerokie pole działania, czyniąc ich *tylko* swoimi urzędnikami. Mogłoby cele, wskazane przez ustawy czy uznane za słuszne przez władze centralne, realizować w zakresie własnej, bezpośredniej administracji.

Jeśli zaś państwo tego nie czyni, a przeciwnie powołuje do życia szeroko rozbudowaną organizację samorządu i jej oddaje realizację znacznej części swoich zadań, to widocznie ma ku temu jakieś głębsze powody i jakieś większe i dalsze cele na oku. Widocznie niezawsze wyżej postawiony w hierarchji urzędniczej może być uzna-

W 1749/78/142

ny za mądrzejszego i odpowiedniejszego do decyzji, a wygoda administrowania przez posłusznych, zdolnych czy nawet genialnych urzędników widocznie ustąpić musi miejsca jakimś wyższemu względem.

Samorząd istnieje po to, ażeby obywatelom dać *bezpośredni i rzeczywisty wpływ na administrację*. Państwo, organizując obywateli w formie samorządu, dało im prawo; lecz równocześnie włożyło na nich obowiązek *samodzielnej i niezależnej decyzji* pod ich własną odpowiedzialnością. I to jest główna i podstawowa racja istnienia samorządu, wobec której wszystkie inne są mało istotne.

Z tą racją musi się liczyć każdy, kogo wola współobywateli albo piastowany z woli władzy przełożonej urząd powołały do uczestniczenia w pracy samorządu. Nie dorósł do tej pracy, kogo obraża krytyka programu ze strony reprezentacji komunalnej. Paczy cały zdrowy sens samorządu, kto dla swoich, choćby najsluszniejszych planów, wykorzystuje skwapliwie bierność przedstawicieli ludności i „przeprowadza“ budżety jednomyślnie bez dyskusji! I chociażby najwięcej wybudował dróg i szkół, szpitali i ochronek — samorządowcem nie będzie. Może być zaś nawet szkodnikiem samorządu. Bo nic tak nie podkopuje samorządu w opinii, jak owe nieme „jednomyślnie“ budżety.

Ale ten i ów kierownik egzekutywy komunalnej odpowie mi na to: cóż zrobić, kiedy reprezentacja komunalna jest bierna i bezkrytyczna. Szanowni panowie — musimy być szczerzy. Że ludność, nie wyłączając członków reprezentacji komunalnych, bardzo często przenosi na przedstawicieli władzy polskiej lek i skrepowanie, jakie odczuwała w stosunku do pruskich „landratów“ okupacyjnych „kreisschefów“ i rosyjskich naczelników powiatu, oraz nieszczerść, jaką wykazywała w stosun-

ku do przedstawicieli władzy zaborczej — o tem wszyscy wiemy. Lecz właśnie waszym obowiązkiem jest stan ten zmienić i doprowadzić do tego, aby miejsce lęku zajął prawdziwy szacunek, a miejsce nieszczerści — zaufanie. Zadajcie sobie trud zbadania przyczyny biernego zachowania się kolegów samorządowych. W dziewięćdziesięciu dziewięciu wypadkach na sto, przekonacie się, że to, co uważacie za obojętność lub co gorzej za dówód ślepego do was zaufania, jest tylko nieszczerścią, niechęcią do narażania się władzy, pospolitym strachem. Spróbujcie zwalczyć uprzedzenia i nie dbając o własną wygodę obudzić krytycyzm w stosunku do waszych własnych projektów. Znam wielu, którzy tego szczerze próbowali, a nie znam wypadku, żeby im się to kiedykolwiek nie powiedziało!

Budżet komunalny odzwierciedla program działalności. Posiada wtedy tylko wartość, jeżeli jest naprawdę odbiciem potrzeb, *uznanuch za swoje przez ludność* w osobach jej przedstawicieli w organach kolegjalnych samorządu, jeżeli każdy szczerze i każdy proponowany wydatek jest owocem głębokiej rozważań, a nawet walki. Przeprowadzić budżet komunalny oznacza tedy przyczynić się do ustalenia odpowiedniego rozmiaru najistotniejszych potrzeb i doprowadzić do tego, aby je ludność uznała za swoje. Kto tego nie potrafi i zadawała się tylko pozorem formalnych uchwał, ten jest złym samorządowcem, złym starostą, burmistrzem, wótem czy sekretarzem.

Nadchodzący okres układania i uchwalania budżetów jest okresem dorocznej próby, w której ci, którzy się samorządowcami być mienią, winni wykazać, że są nimi w istocie.

M. Jaroszyński.

Zabezpieczenie emerytalne pracowników samorządowych

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych reskryptem z dnia 18 lipca 1929 r. Nr. SF. 2823/9 ogłosiło wzorowy statut emerytalny pracowników komunalnych celem ujednostajnienia na terenie całego Państwa tego tak ważnego zagadnienia. Wzorowy statut obejmuje poza pracownikami umysłowymi funkcjonariuszów niższych, a nadto może objąć pracowników umysłowych niestałych oraz pracowników przedsiębiorstw komunalnych.

Sprawa więc zabezpieczenia emerytalnego pracowników komunalnych wchodzi na tory realne, a to tem więcej, że o ile pracownicy komunalni nie mają zapewnionych praw emerytalnych przez związki komunalne, podlegają postanowieniom rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24 grudnia 1927 r. o ubezpieczeniu pracowników umysłowych. Według reskryptu Ministerstwa fundusze emerytalne winny być utworzone przez miasta wydzielone oraz powiatowe związki komunalne, przyczem do funduszy emerytalnych utworzonych przez powiatowe związki komunalne winny zgłosić przystąpienie miasta niewydzielone oraz gminy wiejskie.

Ministerstwo rozróżnia tworzenie powiatowego funduszu emerytalnego od organizacji związków międzykomunalnych na zasadach rozporządzenia Prezydenta R. P. z 22 marca 1928 r.

Zasadniczo biorąc, przyjęcie statutu emerytalnego dla pracowników komunalnych przez organ uchwalający danego związku komunalnego nie wymaga zatwierdzenia władzy nadzorczej.

Oдноśnie jednak ustanowienia korzystniejszych norm ubezpieczenia niż normy określone w statucie wzorowym opracowanym przez Ministerstwo, ođnośne uchwały wymagają zatwierdzenia władz nadzorczych; również wymagają zatwierdzenia uchwały rad gminnych i miejskich miast niewydzielonych o przystąpieniu do powiatowego funduszu emerytalnego.

Władze nadzorcze muszą wykonywać nadto kontrolę nad uchwaleniem statutu emerytalnego, wysokością określonych w nim świadczeń oraz wykonywaniem przepisów w nim zawartych, a to w związku z zatwierdzeniem budżetów oraz w związku z koniecznością badania, czy przyjęte przez związki komunalne z tytułu

zabezpieczenia pracowników komunalnym praw emerytalnych zobowiązania nie przekraczają możliwości finansowej poszczególnych związków komunalnych.

Należałoby więc rozpatrzyć sprawę, jaką formę wybrać, a w szczególności, czy powiatowych funduszy emerytalnych, czy też międzykomunalnego związku.

Zdolność finansowa nie tylko gmin wiejskich, miast niewydziałonych, wydzielonych, ale i powiatowych związków komunalnych jest różna na terenie każdego z województw. Uważam więc, że wobec tego, że na terenie każdego z województw są powiaty biedniejsze i bogatsze, miasta wydzielone większe i mniejsze, byłoby wskazanem rozpatrzyć sprawę stworzenia jednego związku międzykomunalnego dla całego województwa, mającego na celu zabezpieczenie praw emerytalnych wszystkim pracownikom samorządowym, a więc: umysłowym, funkcyjnarjuszom niższym, pracownikom niestałym oraz pracownikom przedsiębiorstw komunalnych.

Podobne rozwiązanie sprawy umożliwiłoby najkorzystniejsze dla pracowników samorządowych rozwiązanie tego zagadnienia przy stosunkowo najmniejszym obciążeniu związków komunalnych. W razie przyjęcia tej tezy nawet najmniejsze gminy wiejskie i miasta niewydzielone mogłyby zapewnić swym pracownikom należyte prawa.

Niewątpliwie bogatsze związki komunalne będą zasadniczo broniły tezy swej samodzielności, chcąc przy-

wiązać swych pracowników do odnośnego samorządu, przez zapewnienie im jak najlepszych warunków. Przy rozstrzygnięciu jednakowoż tej kwestji zasadniczo względy lokalne nie mogą odgrywać głównej roli. Przy jednolitem uregulowaniu sprawy emerytalnej łatwiejsze będzie przenoszenie się pracowników z jednego samorządu do drugiego, z drugiej jednakowoż strony przy różnorodnym przez poszczególne związki ujęciu tej kwestji korzystniejsze warunki będą momentem decydującym o przeniesieniu się pracownika samorządowego z jednej miejscowości do drugiej. Rywalizacja więc związków komunalnych jest absolutnie niewskazana, a raczej jak najdalej idące ujednostajnienie tej sprawy. Uważam, więc, że należałoby przyjąć następujące tezy:

1) W obrębie każdego województwa tworzy się międzykomunalny związek, obejmujący wszystkie związki komunalne na terenie województwa w celu urzeczywistnienia zaopatrzenia emerytalnego pracowników komunalnych.

2) Narazie na terenie każdego powiatu tworzy się jeden fundusz emerytalny, do którego przystąpią wszystkie gminy wiejskie i miejskie.

Drugą tezę stawiam z tego powodu, że sprawa jest pilna, a Ministerstwo Spraw Wewnętrznych, jako termin ostateczny uchwalenia statutów emerytalnych, ustaliło dzień 15 października 1929 roku.

C. Galasiewicz.

Z działalności powiatowego związku samorządowego w Kolbuszowej (woj. Lwowskie)

Powiat Kolbuszowski o obszarze 86.000 hektarów liczy 62 gminy a ludności około 70.000. Położony nizinie o słabych wyniosłościach, przecięty nieznacznie potokami, posiada na północy wydmiska, na zachodzie glebę piaszczystą, pagórkowatą, południe i południowy wschód o glebie piaszczysto - gliniastej na różnych nieprzepuszczalnych łach, na szarym próchnicą zabarwionym piasku stosunkowo urodzajną, sprzyjającą rozwojowi rolnictwa, typu nasiennego.

Ludność powiatu Kolbuszowskiego iakkolwiek w zasadzie rolnicza, prawie wyłącznie małorolna, nie może wyżywić się z roli i utrzymanie swe opierać musi w znacznej mierze na zarobkach, emigrując sezonowo w znacznej liczbie poza powiat (przed wojną rocznie około 15.000 osób).

Budżet powiatu za r. 1927 wynosił ogółem 134.525 złotych; za r. 1928 wynosił ogółem 419.510 złotych; za r. 1929/30 wynosił ogółem 439.346 złotych.

Budżet powiatu za r. 1929/30 wynosił ogółem 439.346 złotych.

Komunikacja.

Na pierwszy plan wybijają się wydatki na utrzymanie i rekonstrukcję dróg powiatowych zniszczonych w czasie wojny, wynoszące tak w r. 1928 jak w 1929/30 42.4% całego budżetu.

Długość dróg szutrowanych w powiecie wynosi 92

km. z czego 11 km. wymagało gruntownej przebudowy. Na cel powyższy uzyskał związek komunalny w r. 1929 długoterminową pożyczkę z Banku Gospodarstwa Krajowego w kwocie 120.000 zł.

Z funduszy powiatowych przeznaczono w r. 1929 kwotę 25.000 zł. na dotacje drogowe dla gmin wiejskich, wydano bezpłatnie gminom około 3000 m³ szutru do budowy dróg gminnych, udzielono subwencji w formie materiałów żelaznych do budowy mostów i bezpłatnej pomocy technicznej. Z inicjatywy i staraniem przewodniczącego postanowiły rady gminne budowę dróg gminnych szutrowanych przez gminy: Wola rusinowska, Brzostowa góra - Majdan na przestrzeni około 2 km., budowę drogi gminnej Huta komarowska - Baranów na przestrzeni 7 km. — budowę drogi Wola raniżowska i Dzikowiec na terenie swej gminy, oraz budowę nowej drogi szutrowanej z Raniżowa przez Wolę raniżowską, Wilczo - wolę w kierunku Bojanowa, t. j. do granicy powiatu 16 km., której trasę już rozpoczęto. Dla budowy drogi Raniżów - Spie (Wilcza - wola) w projekcie jest założenie Spółki drogowej. Na wszystkie powyższe odcinki związek powiatowy udziela bezpłatnie szutru, innych materiałów budowlanych i pomocy technicznej.

W r. 1929 rozpoczęto rekonstrukcję dróg powiatowych na drodze Kolbuszowa - Sokołów, Kolbuszowa-Przeclaw i Kolbuszowa - Mielec na ogólnej przestrzeni około 9 km., które przed upływem roku zostaną ukończone.

Popieranie rolnictwa.

Wydajność gleby w tutejszym powiecie o podgiebiu nieprzepuszczalnym podnieść można przez zastosowanie komasacji, meljoracji odwadniającej i drenowania. Podniesienie produkcji rolniczej przez wspomniane urządzenia, szczególnie ważne dla silnie rozdrobnionych w tutejszym powiecie gruntów, uważa powiatowy związek komunalny za główną wytyczną swojej działalności na tem polu.

Wysiłki zarządu powiatowego osiągnęły już pewne realne skutki. Zawiązano w 3 gminach a to: w Kossowach, Dzikowcu i Nienadówce spółki wodne, dla których wygotowano za finansowem poparciem związku powiatowego szczegółowe plany i kosztorysy drenowania, rozpoczęto w gminie Przedbórz meljorację łąk gminnych, rowami otwartymi, kosztem gminy przy subwencji powiatu. Otworzono niektórym spółkom wodnym w powiatowej kasie oszczędności nieoprocentowany kredyt.

W związku z dążeniem do podniesienia wydajności gruntów baczna uwagę zwrócił powiatowy związek na inne gałęzie podniesienia rolnictwa i tak: subwencjonuje wzorową spółdzielnię mleczarską w Nienadówce i propaguje założenie spółdzielni w innych gminach.

Przeprowadzano corocznie na podstawie dotychczas obowiązującej ustawy krajowej licencjonowanie buhajów i ukończono pracę nad wprowadzeniem w życie na terenie powiatu ustawy o państwowym nadzorze nad buhajami. Zakupiono 1 buhaja rasy czerwonej z funduszy powiatowych, przeprowadzono w r. 1929 szczepienie świń przeciw różycy w kilkunastu gminach, udzielono spółdzielniom kółek rolniczych pożyczek na zakupno tryjerów do czyszczenia zboża, udzielono jedną pożyczkę na założenie wzorowej gnojowni, zakupiono 1 siewnik propagandowy i 2 aparaty do bajcowania zboża przeciw śnieci. Urządzono w r. 1929 przy finansowem poparciu powiatu kurs rolniczo weterynaryjny w Kolbuszowej i Sokołowie, cieszący się liczną frekwencją. Udzielono 4 uczniom szkół rolniczych stypendjów.

Preliminowane wydatki na rolnictwo wynoszą 5% wydatków budżetu.

Zdrowie publiczne.

Powiat utrzymuje lekarza okręgowego oraz 7 akuszerek. Szczepienie przeciw ospie przeprowadzono jak corocznie w całym powiecie.

W r. 1928 staraniem przewodniczącego Komitetu Przysp. W. i W. F. uzyskano w drodze wieczystej dzierżawy na lat 99 za czynszem rocznym 1 zł. około 20 morgową przestrzeń częściowo zalesioną, na której urządzono stadjon imienia Marszałka Piłsudskiego dla przysposobienia wojskowego i wychowania fizycznego.

Na stadjonie wykonano z funduszy powiatowych w r. 1928 i 1929 znaczne roboty niwelacyjne oraz ogradzono całą przestrzeń płotem, kosztem około 12.000 zł.

Szpitala w powiecie niema. Chorych z powiatu kieruje się do szpitala krajowego w Rzeszowie, na utrzymanie którego wpłaca Zarząd powiatowy b. T. Wydziałowi Samorządowemu we Lwowie rocznie 7576 zł.

Opieka społeczna.

Zakładów opieki społecznej powiat nie posiada. Z okazji dziesięciolecia niepodległości powziął pow. związek komunalny uchwałę wypłacania kosztów leczenia ubogiej dziatwy szkolnej w całym powiecie, pokrywając z funduszy powiatowych porady lekarskie i połowę kosztów lekarstw.

W najbliższym czasie przedstawi przewodniczący pełnemu zarządowi wnioski, zmierzające do założenia powiatowego „sierocińca“, opartego na trwałych podstawach finansowych.

Staraniem starosty jako przewodniczącego komitetu zostały w r. 1928 w Kolbuszowej i Sokołowie związane komitety dożywiania ubogiej dziatwy szkolnej. Komitety te subwencionowane przez zarząd powiatowy wydają przez miesiące bezpłatne śniadania.

Oświata.

Gminy tutejszego powiatu od r. 1920 t. j. od czasu objęcia całego ciężaru utrzymywania szkół i budynków szkolnych znalazły się w nader trudnem położeniu gdy się zważy, że przeważna część gmin otrzymała w spuściznie powojennej zniszczone lub spalone budynki. Mimo tych ciężkich warunków dzięki poparciu pow. związku komunalnego przez udzielanie zaliczek na dodatki gminne i pożyczek z powiatowej kasy oszczędności, doprowadzono stan budynków do normalnego stanu. Kilka gmin postawiło własnym kosztem ze składek dobrovolentnych domy, które odstąpiono na rzecz szkolnictwa powszechnego.

Związek komunalny subwencjonuje corocznie prywatne gimnazjum z prawami szkół publicznych w Kolbuszowej kwotą 3000 zł., ułatwiając utrzymanie jedynej w powiecie szkoły średniej.

Bezpieczeństwo publiczne.

Na terenie powiatu istnieje kilkanaście ochotniczych straży pożarnych. W r. 1928 urządził powiatowy związek komunalny kurs dla instruktorów pożarnych pod egidą Małop. Związku pożar. we Lwowie, który ukończyło 35 kandydatów. Ochotnicze straże pożarne otrzymują częściowo rekwizyta w formie subwencji z Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Wzajemnych i z zarządu powiatowego.

Celem zmniejszenia pożarów, ułatwienia pogożelcom i niezamożnym mieszkańcom nabycia materiałów ogniotrwałych na budowę, założył zarząd powiatowy w r. 1929 powiatową wytwórnię wyrobów cementowych, w której wyrabia się: dachówkę, pustaki i cegłę cementową. Wytwórnia założoną została z uzyskanej z Powszechnego Zakładu Ubezp. Wzajemnych pożyczki w kwocie 30.000 zł. Materiałów powyższych udziela się w kredycie 3 i 4-letnim za oprocentowaniem po 7% rocznie.

W r. 1929 połączone zostały wszystkie posterunki P. P. z Powiat. Komendą Policji w Kolbuszowej linjami telefonicznymi. Prócz tegołączono telefonem miasteczko Raniżów.

Na cel powyższy asygnował zarząd powiatowy kwotę 1000 zł., strony interesowane i gminy dostarczyły bezpłatnie słupów telefonicznych.

Powiatowa kasa oszczędności.

Stan funduszów na podstawie zamknięcia rachunków za r. 1928:

W r. 1928 ogólny obrót	2.213.904 zł. 74 gr.
W r. 1927 ogólny obrót	1.598.912 zł. 12 gr.

zwiększył się o 632.992 zł. 62 gr.

W r. 1928 wkładki oszczędności 278.377 zł. 25 gr.

W r. 1927 wkładki oszczędności 174.449 zł. 72 gr.

zwiększyły się o 103.927 zł. 53 gr.

Eskont weksli zwiększył się w 1928 r. o 86.266 zł.
Oprocentowanie wkładek 8%, od eskontu weksli 12%. Fundusz rezerwowy 12.941 zł. 38 gr.

W sprawie dopłat na rzecz dróg państwowych

Z Ministerstwa Spraw Wewnętrznych otrzymaliśmy następujące wyjaśnienie:

„W artykule naczelnym p. t. „Opłaty za nadmierne zużycie dróg“, zamieszczonym w N-rze 40 tygodnika „Samorząd“ z r. b., podane zostały zasady poboru dopłat drogowych od adjacjentów dróg państwowych oraz za nadmierne zużycie tych dróg, przyczem ze sposobu ujęcia tego zagadnienia („Ministerstwo Robót Publicznych poleca kierować się następującymi wskazówkami...“), możnaby wnioskować, że wyluszczone w artyku-

le zasady zostały już wprowadzone w życie i mają charakter wiążących zarządzeń.

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych wyjaśnia, że przytoczone w powyższym artykule zasady poboru dopłat drogowych na drogach państwowych stanowią treść okólnika Ministerstwa Robót Publicznych, który jest dopiero w projekcie i którego ostateczne brzmienie nie zostało jeszcze przesądzone.

Dr. Duch

p. o. Dyrektora Departamentu“.

Sprawy bieżące

POSIEDZENIE RADY POWSZECHNEGO ZAKŁADU UBEZPIECZEŃ WZAJEMNYCH.

Czwarte posiedzenie Rady zwołane na poniedziałek 28.X r. b. przeciągnęło się aż do czwartku. Gorące i długotrwałe dyskusje wywołały postawione na porządku dziennym sprawy budżetu dodatkowego na r. 1929 i budżetu na r. 1930, przyczem w sposób charakterystyczny podzielili się członkowie Rady. Z jednej strony w sposób zdecydowany, jako przeciwnicy podnoszenia wydatków administracyjnych, stanęli członkowie zaproponowani przez Radę Zjazdów Samorządu Ziemińskiego (prezes Józef Bek, pos. Al. Bogusławski, prezes S. Dolański, St. Czekanowski, W. Gajewski i Stan. Wołk), z drugiej przedstawiciele miast, przy początkowo biernym zachowaniu się przedstawiciele gmin wiejskich, którzy przy ostatecznym głosowaniu dali głosy za projektami dyrekcji, tworząc ostateczną większość.

Budżet dodatkowy w r. 1929 przedłożony przez dyrekcję przewidywał zmniejszenie się dochodów o 152.000 zł. (mniejszy dochód z nieruchomości) a natomiast zwiększenie się wydatków o 1.932.900 zł. przez podniesienie kosztów likwidacji szkód o 87.200 zł., i kosztów administracyjnych o 1.845.700 zł., wskutek czego ogólna kwota wydatków administracyjnych z 13.312.300 zł. podskoczyłaby na 15.158.000 zł.

Zwyzka kosztów administracyjnych składa się z 2 części:
a) z podniesienia uposażeń o 20% t. j. o 1.741.300 zł.;
b) ze zwiększenia niektórych wydatków rzeczowych.

Rozpatrując te ostatnie pozycje, komisja a za nią i Rada zmniejszyły proponowane przez dyrekcję kwoty:

na wydatki gospodarcze o	4.700 zł.
na wydatki konserwacji ruchomości o	1.500 „
na wydatki kancelaryjne powiatów o	5.000 „

natomiast zaakceptowały większością głosów zwiększenie wydatków na pensję o 20%, z czego 16% przypada na zwiększenie wywołane zamierzonym wprowadzeniem dodatku mieszkaniowego, a reszta t. j. 4% przypada na zwiększenie, spowodowane podwyżką norm za studia wyższe oraz na rezerwę na uposażenia zasadnicze. Dyrekcja motywowała zwiększenie tych pozycji tem, że projektowana jest zmiana pragmatyki służbowej i uposażeń, które były ustalone przez Radę Ministrów w dn. 2.4.1928. Sprawa podniesienia uposażeń ma być niedługo rozpatrywana przez Radę Mini-

strów, uposażenia mają być podniesione wstecz od 1.1.1929 r., a to dla wyrównania poborów pracowników zakładu z poborami urzędników państwowych, którzy od 1.1.29 dostali podwyżkę dodatku mieszkaniowego.

Przeciwnicy podwyżki wychodzili z założenia, że wydatki administracyjne wobec ustabilizowania się warunków i coraz większej sprawności całej maszyny administracyjnej nie powinny wzrastać. Tymczasem rosła ona w sposób zatrważający — co roku o 2 — 3 milionów złotych.

Uposażenia urzędników zakładów możnaby podnosić w miarę zmniejszania się ilości etatów. Niestety, ilość pracowników również wzrasta. Pensje urzędników zakładu były unormowane niedawno, i były one wyższe niż wynagrodzenia urzędników państwowych, niemniej więc racji ani dla tak wielkiej podwyżki, ani tem bardziej do stosowania tej podwyżki od 1.1.1929 r.

Dodatek mieszkaniowy, który został zwiększony dla urzędników państwowych, stanowi nikły odsetek całej pensji, w Warszawie dał on około 5%, a na prowincji od 2 — 3% zaledwie.

Podkreślano również, że właściwie pensje pracowników zakładu są podniesione o 20%, gdyż Rada rok rocznie uchwała na gratyfikacje, nagrody i zasiłki do dyspozycji dyrekcji sumę w wysokości 20% poborów, które chociaż nierównomiernie się rozkładają, jednak przeciętnie podnoszą pobory o ten procent.

Jednakowoż argumenty te w ustach przeciwników podwyżki preliminarzowanych kwot na wydatki administracyjne były drugorzędne. Pracownicy zakładu dzielą i muszą dzielić los dość ciężki w tej chwili ogromnej rzeszy pracowników umysłowych.

Polepszenie bytu ogółu pracowników umysłowych zależy od polepszenia się konjunktury gospodarczej, która w tym roku wykazuje przecież depresję i to głównie na wsi, u głównego płatnika na rzecz zakładu ubezpieczeń od ognia — rolnika.

Sytuacja zakładu ubezpieczeń również nie upoważnia do takich propozycji.

Z jednej strony usprawnienie administracji nie postępuje tak szybko, jak się spodziewano, gdyż nie obserwuje się zmniejszenia wydatków w jakiegokolwiek pozycji wydatków administracyjnych, przeciwnie rosła ona skokami wielkimi z 9.400.000 w r. 1927 na 17.200.000 wg. propozycji dyrekcji na r. 1930, wtedy, gdy wszystkie inne instytucje państwowe i samorządowe zahamowały wzrost swoich wydatków administracyjnych. Z drugiej strony palność w

r. 1929 była tak wielka, że zachodzi obawa, czy nie trzeba będzie w tym roku sięgnąć do rezerw.

P. Bogusławski przykładami z budżetu Państwowego Funduszu Bezrobocia i ogólnych zestawień wydatków powiatowych związków samorządowych wykazywał stałe obniżanie się wydatków na administrację pomimo, że obowiązki nakładane przez nasze ustawy i rozporządzenia rozszerzają zakres działania powiatów, gdy obowiązki zakładu ubezpieczeń pozostają te same.

P. Dolański wyraził pogląd, że skoro Dyrekcja przygotowywała się od dawna do wystąpienia o zmianę uposażeń, to dziwnem jest, że przynajmniej nie powiadomiła o tem Rady w swoich sprawozdaniach na posiedzeniach, które były w maju i czerwcu, jeżeli uważa, że opinia Rady w tej sprawie jest zbyt cenna.

P. Bek podkreślał, że skoro Rady nikt nie zapytuje o opinie co do podwyżek uposażeń pracowniczych, co do których decyzja należy do Rady Ministrów, Rada nie ma żadnych podstaw prawnych do uchwalania dodatkowych kredytów na podwyżki, które niewiadomo, czy będą, w jakim stopniu i od kiedy.

Zwolennicy propozycji Dyrekcji stali na stanowisku, że Rada, dowiedziawszy się, że projektowana zmiana pragmatyki jest już posłana do Rady Ministrów, winna kredyt uchwalić, że gdy tylko fundusze zakładu pozwalają, nie należy przeciwstawiać się polepszeniu bytu pracowników, którym za dobrze nie jest.

Zadowolnili się też oni zgłoszeniem po uchwaleniu budżetu rezolucji, zwywiającej naczelnego dyrektora do stosowania w roku 1930 możliwej oszczędności.

Przy uchwalaniu dodatkowego budżetu p. Gajewski zgłosił następujący wniosek imieniem mniejszości Komisji:

„Wobec tego, że wydatki administracyjne wzrastają niepomniernie, podnosząc się z 9.440.000 zł. w r. 1927 na 12.340.000 w r. 1928 i na 13.501.000 zł. w r. 1929,

przyczem najbardziej miarodajny wskaźnik, jakim jest przeciętna kosztów administracyjnych, jaka przypada na 1 nieruchomości, podnosi się stale

z 2 zł. 40 gr.	w r. 1927
na 2 zł. 75 gr.	w r. 1928
na 3 zł. 74 gr.	w r. 1929

o ileby Rada uwzględniła proponowaną przez Dyrekcję wyższą wydatków w dodatkowym budżecie,

wobec tego, że uposażenia pracowników Zakładu zostały rok temu w kwietniu 1928 r. nanowo unormowane przez Radę Ministrów, co między innymi spowodowało 3-miljonową wyższą wydatków administracyjnych w r. 1928, wobec tego, że poza normalnym uposażeniem Rada w budżecie na rok 1929 uchwaliła najwyższą dozwoloną normę 20% dodatku do całkowitych uposażeń, tytułem nagród pieniężnych, zasiłków i gratyfikacji, — Rada uznaje za niemożliwe podniesienie ponowne wydatków administracyjnych w roku 1929 o 1.845.700 zł. — z 13.501.000 zł. według zatwierdzonego już budżetu na 15.158.000 zł. — i postanawia skreślić proponowane zwiększenie uposażeń o 20% za cały rok 1929, a mianowicie:

w wysokości:

1) pensyj	1.271.800 zł.
2) nagród pieniężnych i gratyfikacji	254.400 „
3) prac czasowych i sezonowych	37.000 „
4) dopłat emerytalnych	127.200 „
5) dopłat na Kasę Chorych	50.900 „

razem 1.741.300 zł.“

Wniosek ten większością 10 głosów przeciw 3 upadł. (PP. Bek, Czekanowski i Dolański, nieobecni przy głosowaniu, zgłosili na piśmie swą solidarność z wnioskiem p. Gajewskiego).

Przy rozpatrywaniu budżetu na r. 1930 przedstawiciele powiatów stanęli na tem samym stanowisku i we wszystkich pozycjach stawiali na Komisji wnioski o utrzymanie kredytów w wysokości 1929 r.

W niektórych pozycjach udało się zmniejszyć proponowane wydatki, a mianowicie:

pozycje likwidacji szkód	zmniejszono o 45.000 zł.
„ wyjazdów służbowych do normy 29 r. „	370.800 „
„ wyd. translokacyjnych „	24.000 „
„ opału i światła „	21.600 „
„ wyd. gospodarczych „	13.700 „
„ konserwacji ruchomości do normy 29 r. „	3.500 „
„ wyd. kancelaryjne Centrali „	14.600 „
„ obwieszczenia i reklamy „	5.000 „

pozycje kosztów Rady	poniż. nor. 29 r. o	15.000 zł.
„ kosztów sądowych i prawn. do normy 29 r. „	„	16.400 „
„ różnych „	„	1.100 „
„ funduszu dyspozycyjnego „	„	5.000 „
„ na zakup ruchomości „	„	104.200 „
„ na doksztalcanie urzędników (na wniosek p. Bogusławskiego) powiększono „	„	10.000 „

Następnie zmniejszono etaty Centrali o 2 do normy 29 r., a biur wojew. o 14. W biurach powiatowych zgodnie z propozycją dyrekcji powiększono ilość etatów o 51.

Przy głosowaniu co do poborów większością głosów przeszedł wniosek utrzymania w budżecie 10% wyższy na rezerwę (przewidywane podwyżki) i 17% dodatku tytułem mieszkaniowego.

Wniosek następujący p. Gajewskiego upadł tą samą większością, co i przy budżecie dodatkowym.

„Wobec tego, że wydatki administracyjne wzrastają niepomniernie, podnosząc się z 9.440.000 zł. w roku 1927 na 12.340.000 zł. w r. 1928, na 13.501.000 zł. w r. 1929 i na 17.252.000 zł. według propozycji Dyrekcji na rok 1930, —

co stanowi wzrost o 84% w ciągu lat trzech, przyczem najbardziej miarodajny wskaźnik stosunkowego obciążenia, jakim jest przeciętna kosztów administracyjnych, jaka przypada na 1 nieruchomość, podnosi się stale

z 2 zł. 40 gr.	w r. 1927
na 2 zł. 75 gr.	w r. 1928
na 3 zł. 74 gr.	w r. 1929
na 4 zł. 20 gr.	według budżetu na 1930 r.,

wobec tego, że uposażenia pracowników Zakładu zostały rok temu w kwietniu 1928 r. nanowo unormowane przez Radę Ministrów, co między innymi spowodowało 3-miljonową wyższą wydatków administracyjnych w r. 1928, wobec tego, że poza normalnymi uposażeniami Rada uchwała jeszcze najwyższą dozwoloną normę 20% dodatku do całkowitych uposażeń tytułem nagród pieniężnych, zasiłków i gratyfikacji —

Rada uznaje za niemożliwe w roku tak ciężkiego kryzysu podniesienie ponowne wydatków administracyjnych o 4 miliony w porównaniu z budżetem, zatwierdzonym na r. 1929 i postanawia skreślić z preliminarza budżetowego projektowane 10% rezerwy na uposażenia zasadnicze oraz zmniejszyć zaprojektowaną nową pozycję na dodatki mieszkaniowe z 17% na 5% uposażenia zasadniczego“.

Jak również upadł wniosek, zmierzający do zmniejszenia dodatku na gratyfikację z 20 na 10% uposażeń.

„Wobec przychylenia się 10 członków Rady, którzy na posiedzeniu w dniu 31.10.1929 r. stanowili większość Rady, do propozycji Dyrekcji podniesienia uposażeń personelu w płacach zasadniczych o 10% i od tych powiększonych płac wprowadzenia dodatków mieszkaniowych w wysokości 17%, przez co uposażenia personelu podniosą się łącznie o 28,7%, podnosząc automatycznie o takiż procent dodatki na nagrody pieniężne, zasiłki i gratyfikację, dopłaty emerytalne i dopłaty na Kasę Chorych, również wobec nietylko nie zmniejszenia pod względem ilości personelu, ale wobec jego ilościowego zwiększenia, stawiam wniosek następujący:

Rada postanawia na nagrody pieniężne, zasiłki i gratyfikację personelu przeznaczyć nie 20% poborów, a tylko 10% tychże poborów, zmniejszając odpowiednią kwotę o połowę“.

Przy rozpatrywaniu budżetu na r. 1930 p. Gajewski podniósł konieczność wprowadzenia do budżetu po stronie dochodów i wydatków kwot przewidywanych na zasiłki zwrotne dla straży ogniowych, gdyż niepomieszczenie ich w wydatkach zwiększa nadwyżkę dochodów i w ten sposób doprowadza do tego, że fundusze, które Rada przeznaczą na walkę z ogniem, po roku przechodzą na fundusz zapasowy Zakładu.

Zgodnie z tem Rada wstawiła po stronie dochodów 325.000 złotych przewidywanych z tytułu zwrotu rat, a po stronie rozchodu 1.000.000 zł. w pozycji wydatki na obronę przeciwpożarową, na zasiłki zwrotne i uchwaliła następującą rezolucję:

„Wobec tego, że Rada rok rocznie zgodnie z p. K. Art. 10 Rozporządzenia Prezydenta R. P. z dnia 27.5.1927 r. (Dz. Ust. z dn. 28.5.1927 r., Nr. 46, poz. 410) przeznaczą część sum, przewidzianych w budżecie wydatków zwyczajnych, na organizację obrony przeciwpożarowej, na wydatki bezzwrotne, część zaś na zasiłki zwrotne na tenże sam cel, — Rada postanawia wezwać p. Naczelnego Dyrektora do opracowania przepisów regulaminowych i od-

powiedniego księgowania, tak, by odrębność przeznaczenia tych kwot była wyraźnie zaznaczona, oraz by było uniemożliwione zużycie tych sum na inne cele“.

Budżety w imieniu większości Komisji na plenum referował wiceprezydent m. Krakowa, p. Wielgus.

Po przegłosowaniu spraw związanych z budżetami Rada jednogłośnie przyjęła proponowane przez dyrekcję zmiany taryfy wiejskiej i taryfy miejskiej, które polegają na tem, że zamiast dotychczasowego podziału na cztery klasy wprowadza się podział na dwie klasy, z których pierwsza obejmuje dotychczasową I i II klasę, utrzymując stopę taryfy dotychczasowej klasy I, druga zaś obejmuje dotychczasową klasę III i IV, utrzymując stopę opłat dotychczasowej klasy III; pod względem zaś stopnia niebezpieczeństwa — zamiast dotychczasowego podziału na 3 stopnie wprowadza się podział dwustopniowy. Dla uproszczenia również wniesiono 3 rodzaje opustów tarytowych i 3 rodzaje dodatków tarytowych. Postawiono również zaokrąglenie wszystkich pozycji tarytowych większych do zera.

W ten sposób osiągnięto duże uproszczenie przy taryfowaniu, co zmniejszy znacznie pracę biur oraz przeciętnie zmniejszono składkę ogniową o około 3%, jak wylicza Dyrekcja.

TERMINY PŁATNOŚCI DANIN, OBCIĄŻAJĄCYCH GRUNTY.

(H.). Jedną z dolegliwości, na którą uskarżają się płatnicy danin publicznych, jest różnorodność terminów płatności tych danin. Narzekają na to przede wszystkim rolnicy, zwłaszcza rolnicy drobni, dla których różnorodność ta wiąże się często z koniecznością wielokrotnych wyjazdów do miejsca płatności należnych od nich danin i stanowi jedną z przeszkód w prowadzeniu prawidłowej gospodarki finansowej.

To też dążenia Rządu idą w kierunku ujednostajnienia terminu płatności różnych danin i świadczeń, przede wszystkim zaś danin i świadczeń, obciążających grunty.

Dążenia te zostały w roku ubiegłym zrealizowane w zakresie samoistnych danin komunalnych, obciążających grunty. Mianowicie w art. 6 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 22 marca 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 36, poz. 335) wprowadzono przepis, że samoistne daniny komunalne, obciążające grunty, mają być płacone w dwóch równych ratach półrocznych: w miesiącu kwietniu oraz w czasie między 15 października a 15 listopada.

Przepis powyższy nie dotyczy jednakże dodatków komunalnych do państwowego podatku gruntowego, które wymierzane i pobierane są razem z podatkiem państwowym. Państwowy podatek gruntowy płatny jest także w dwóch równych ratach, ale tylko druga rata wypada w tym samym terminie, kiedy płatne są samoistne daniny komunalne, obciążające grunty, t. j. w czasie między 15 października a 15 listopada; termin płatności pierwszej raty ustalony został między 15 lutego a 15 marca.

Wobec przymusu ubezpieczenia od ognia każdy rolnik obciążony jest nadto składką ogniową na rzecz Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Wzajemnych. Skład-

ka ta płatna jest w całości, termin jej płatności przypada w marcu.

Ponieważ samoistne daniny komunalne i to nie tylko gminne, ale zwykle i na rzecz powiatowego związku komunalnego, pobierają gminy, do których należy również w przeważnej części pobór państwowego podatku gruntowego wraz z dodatkami komunalnymi, jak również pobór składki ogniowej, przeto różnorodność terminów płatności tych różnych należności niedogodną jest także i dla gmin, którym przyczynia niepotrzebnej pracy.

Dowiadujemy się, że Ministerstwo Skarbu przedstawiło Prezydium Rady Ministrów projekt ustawy, zmierzającej do usunięcia powyższych trudności i niedogodności. Według tego projektu, który niewątpliwie uzyska wkrótce aprobatę Rady Ministrów i przesłany zostanie do Sejmu, rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 24 stycznia 1927 r. (Dz. U. R. P. Nr. 7, poz. 40), które ostatnio ustaliło terminy płatności państwowego podatku gruntowego, zmienione ma być w ten sposób, że terminy płatności obu rat zostaną dostosowane do terminów płatności rat samoistnych danin komunalnych, obciążających grunty. Również zmieniony ma być punkt 3 art. 31 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 maja 1927 r. o przymusie ubezpieczenia od ognia i o Powszechnym Zakładzie Ubezpieczeń Wzajemnych (Dz. U. R. P. Nr. 46, poz. 410) w ten sposób, że składka ogniowa, płatna dotychczas w całości w marcu, rozłożona ma być na dwie równe raty, a terminy płatności tych rat mają być zrównane z terminami płatności państwowego podatku gruntowego oraz samoistnych danin komunalnych, obciążających grunty.

W SPRAWIE PODRĘCZNYCH BIBLIOTEK LEKARSKICH W SZPITALACH.

W miejscowościach, gdzie nie ma uniwersytetów, towarzystw naukowych lekarskich i bibliotek specjalnych, urządzenie w szpitalach choćby na mniejszą skalę fachowo - lekarskich bibliotek, składających się z odpowiednich dzieł naukowych i czasopism lekarskich, stanowić może wielką pomoc w codziennej działalności fachowej lekarza szpitalnego z korzyścią dla chorych, pobudzić go do samodzielnej pracy twórczej i wybitnie przyczynić się przez to do odświeżenia i uzupełnienia jego wiedzy fachowej, a nawet do pomnożenia naszego dorobku naukowego.

Biblioteki takie będą również miały duże znaczenie dla młodych lekarzy, odbywających przeprosową praktykę i doksztalających się w szpitalach.

Ponieważ nieznaczna tylko liczba szpitali prowincjonalnych posiada podręczne biblioteki lekarskie i to zaopatrywane przeważnie sumptem samych lekarzy, przeto Ministerstwo Spraw Wewnętrznych zwróciło się do władz nadzorczych o wywarcie wpływu na związki komunalne względnie inne instytucje, utrzymujące szpitale, aby do budżetów szpitalnych wstawiały odpowiednie kwoty na biblioteki lekarskie.

Kwoty te nie powinny, zdaniem Ministerstwa, przewyższać 0,25% — 0,5% ogólnej sumy wydatków budżetu rocznego szpitala i być zużyte na zakupywanie naukowych dzieł medycznych i prenumeratę czasopism lekarskich i to w pierwszym rzędzie polskich.

ZAWODOWA SZKOŁA DOKSZTAŁCAJĄCA SEJMIKU POSTAWSKIEGO. Wydz. Pow. w Postawach uchwalił przystąpić do założenia doksztalającej szkoły zawod. w Postawach. Szkoła ta ma być uruchomiona jeszcze w b. r. szkolnym. Równocześnie upoważniono Przewodniczącego Wydziału Powiatowego do wystąpienia do Kuratorjum w sprawie kencesji na prowadzenie szkoły.

Koszty utrzymania i prowadzenia szkoły będą rozłożone w ten sposób, że 1/3 część poborów personelu nauczycielskiego oraz wszystkie wydatki gospodarcze będzie pokrywał Sejmik Postawski, Kuratorjum zaś będzie pokrywało 2/3 wydatków na pobory personelu nauczycielskiego.

Celem skuteczniejszego zwalczania jaglicy na terenie powiatu

Postawskiego, Wydział Powiatowy uchwalił wystąpić z wnioskiem na Sejmik w sprawie wstawienia do budżetu na rok 1930/31 kwoty od 1000 — 1.500 złotych na uruchomienie stałej kolumny okulistycznej dla walki z jaglicą.

KREDYTY NA SKUP ZBOŻA DLA ELEWATORA ZBOŻOWEGO SEJMIKU MAKOWSKIEGO. Państw. Bank Rolny przyznał i wypłacił kom. kasie oszczędn. pow. Makowskiego 6-miesięczny kredyt na skup zboża dla elewatora zbożowego Sejmiku Makowskiego w wysokości 125.000 złotych. Kredyt powyższy uznał Sejmik za dług Makowskiego powiatowego związku komunalnego, gwarantując spłatę kwoty 125.000 zł. całym majątkiem i wszystkimi dochodami związku.

KREDYT NA ZAKUP MATERJAŁÓW OGNIOTRWAŁYCH. Jeden z sejmików na terenie b. zab. ros. uchwalił zaciągnąć krótkoterminową pożyczkę w Pow. Zakładzie Ubezpieczeń Wzajemnych w wysokości 100.000 złotych na zakup materiałów ogniotrwałych. Podobną akcją prowadzi cały szereg Sejmików i dotychczas mamy dużo sposobów i form rozprowadzania tego kredytu pomiędzy zainteresowanych w nabyciu materiałów ogniotrwałych. Jednak dotychczas nie spotykaliśmy się z taką myślą, by kredyty, otrzymane przez Sejmik na zakup materiałów ogniotrwałych, były rozdzielane przez komunalną kasę oszczędności pomiędzy zarządy straży pożarnych, któreby zakupywały materiały ogniotrwałe i rozsprzedawały pomiędzy potrzebujących. Wniosek ten nie zna-

lazł narazie aprobaty wśród członków Sejmiku, który uchwalił ustalić sposób rozdziału kredytów po otrzymaniu pożyczki. I zupełnie słusznie, gdyż 1) niewiadomo, czy się otrzyma daną pożyczkę, 2) straża pożarna mają inne zadania i zakupem i sprzedażą materiałów ogniotrwałych zajmować się nie powinny.

POŻYCZKI PRACOWNIKÓW BIURA WYDZIAŁU POWIATOWEGO W NOWOGRODKU NA BUDOWĘ DOMÓW Sejmik Nowogródzki uchwalił udzielić pracownikom biura Wydziału Powiatowego bezprocentowej pożyczki na budowę domów w wysokości cztero - do pięciomiesięcznych całkowitych poborów na przeciąg 4 lat. Spłata pożyczki przez pracowników będzie uskuteczniata przez potrącanie z miesięcznych poborów należnej raty w ciągu 3 lat, a potrącanie rat nastąpi po upływie jednego roku od daty otrzymania pożyczki. Kredyt potrzebny na udzielenie pożyczki postanowiono wstawić do budżetu dodatkowego na rok 1929/30.

DOPLATY DROGOWE OD AUTOBUSÓW W POWIECIE WARSZAWSKIM. Sejmik Warszawski postanowił wprowadzić dopłaty drogowe od autobusów pasażerskich na ulepszenie nawierzchni dróg w powiecie. Dopłata wyniesie 20% ceny biletów za przejazd w stosunku do trasy autobusów w granicach powiatu Warszawskiego. Nowa opłata będzie pobierana za zużycie jezdni. Uchwała ta wymaga zatwierdzenia władzy nadzorczej.

Wiadomości zagraniczne

PRACA POWIATÓW NA NIEMIECKIM GÓRNYM ŚLĄSKU. (B.). Położenie i prace pow. na Niemieckim Górnym Śląsku przedstawia nam obszernie landrat powiatu Raciborskiego dr. Schmidt w Nr. 18 „Zeitschrift für Selbstverwaltung“. W obszernych wywodach, popartych danymi statystycznymi, wykazuje, co utraciły miasta i powiaty wskutek podziału Górnego Śląska i jakie inne okoliczności przyczyniły się do pogorszenia sytuacji. Po ustąpieniu załogi okupacyjnej powiaty zabrały się do pracy głównie w dziedzinie budowy dróg, budowy nowych mieszkań, zdrowia publicznego, opieki społecznej i w dziedzinie kulturalno - oświatowej. Pracę tę umożliwił nowy podział terytorjalny, jakiego dokonała pruska ustawa z dn. 5 stycznia 1927 r. tworząc z reszty dawnych powiatów nowe bądź też przydzielając je już do pozostających powiatów. Szczególny nacisk położyły powiaty na rozbudowę sieci komunikacyjnej, której szczegółowy plan przedstawił landrat dr. Urbanek w referacie w 1926 r. o samorządzie na obszarze górnośląskiego zagłębia po przeprowadzeniu granic. Niemieckie powiaty górnośląskie nie ograniczyły się do budowy nowych odcinków drogowych, łączących znowu przecięte granicą arterje komunikacyjne, lecz zajęły się wspólnie z miastami, wydzielonymi z powiatów, budową linii tramwajowych, łączących poszczególne osiedla. Ponadto powiaty biorą udział w budowie nowej linii kolejowej w powiecie bytomskim, a w najbliższym czasie ma się rozpocząć budowa dwóch nowych linii kolejowych, przy pomocy finansowej zainteresowanych powiatów. Wielkie sumy pochłaniały koszty, związane z odbudową i utrzymywaniem dróg powiatowych, które wskutek przemarszów wojsk mocno ucierpiały w czasie wojny, a do naprawy tych dróg przystąpiono dopiero po opuszczeniu niemieckiej części Górnego Śląska przez załogę okupacyjną. Prace nad odbudową dróg podrażał brak kamienia na miejscu, który należało sprowadzać z Dolnego Śląska. Z pomocą dla powiatów w dziedzinie drogowej przyszedł sejmik prowincjonalny, który uchwalał swoją z 2 lipca 1925 r. zaliczył 1213 km. dróg powiatowych do kategorii dróg prowincjonalnych i od 1 kwietnia 1927 drogi te objął w swoją administrację zarząd prowincjonalny, a powiaty pokrywają do 1 kwietnia 1930 r. 20% kosztów utrzymywania tych dróg, po tym zaś terminie najwyżej 10%.

Olbrzymie rezultaty osiągnęły powiaty w dziedzinie budowy nowych mieszkań, których w okresie od 1919 — 1927 r. zbudowano w niemieckiej części Górnego Śląska 33.415, z której to liczby 12.460 mieszkań przypada na miasta, wydzielone z powiatów, a 20.955 na powiaty.

W dziedzinie zdrowia publicznego i opieki społecznej praca powiatów polega na opiece nad niemowlętami i małymi dziećmi, na opiece nad zdrowiem dziatwy szkolnej, nad inwalidami i chorymi na gruźlicę. Zwalczaniem gruźlicy zajął się przedewszystkiem powiat raciborski, który jedyny z pośród powiatów utrzymuje lekarza samorządowego. Powiat ten uruchomił w lecie 1927 r. dla dzieci kolonję wakacyjną, pozostającą pod opieką lekarza i sióstr.

Praca powiatów w zakresie oświaty i kultury jest dosyć wszechstronna. Powiaty przyczyniają się w znacznym stopniu do budowy kościołów i szkół powszechnych, budują i utrzymują szkoły dokształcające dla ludności wiejskiej, poza tem udzielają subwencji na uniwersytety ludowe, bursy, ochronki i biblioteki.

Z powyższego krótkiego przedstawienia pracy powiatów w niemieckiej części Górnego Śląska widzimy, że powiaty te osiągnęły dobre rezultaty jedynie w dziedzinie budowy dróg i nowych mieszkań. Ta ostatnia dziedzina pracy leży u nas zupełnie odlegiem i poza powiatem opatowskim żaden z naszych powiatów nie wszczął poważniejszej akcji w tym kierunku. Natomiast w dziedzinie zdrowia publicznego powiaty nasze osiągnęły znacznie poważniejsze wyniki, gdyż utrzymują w tym celu szereg urządzeń oraz posiadają własny personel lekarski i opiekuńczy. Wadą prac naszych powiatów w zakresie zdrowia jest zbyt duże poświęcanie uwagi i środków akcji leczniczej ze szkodą dla akcji zapobiegawczej, na którą powiaty w niemieckiej części Górnego Śląska kładą specjalny nacisk i odpowiednio ją organizują.

UDZIAŁ KOMUN NIEMIECKICH W PROWADZENIU PRZEDSIĘBIORSTW UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ przedstawia się w sposób następujący:

94,8% wszystkich zakładów wodociągowych w Niemczech i 75% wszystkich gazowni stanowi własność komun.

Z pośród elektrowni 22% jest czysto komunalnych, 30% mieszanych (przyczem kapitał komunalny jest z reguły w większości), 25% państwowych, 23% prywatnych.

Na ogólną liczbę 149 przedsiębiorstw kolei ulicznych (tramwajów) jest 110 komunalnych (w tej liczbie 24 mieszanych o przewadze kapitału komunalnego).

Na 120 komunikacyjnych przedsiębiorstw samochodowych (Kraftautobetriebe) 35 stanowi własność komun, 23 poczty państwowej, 3 kolei państwowych, 1 państwa bezpośrednio, 17 mieszanych i 41 prywatnych.

W niemieckim przedsiębiorstwie komunikacji l o t n i c z e j (deutsche Lufthansa) komuny uczestniczą w 11%.

Na ogólną liczbę około 1000 r z e ż n i 950 jest komunalnych.

Według stanu z r. 1925 — 25 miast niemieckich posiadało 47 h a l t a r g o w y c h.

Według stanu z końca 1926 r. 8 wielkich miast posiadało własne m l e c z a r n i e, w 24 miastach zaś czynne były mleczarnie o kapitale mieszanym.

Według stanu z r. 1913 komunalnych ł ó ż e k s z p i t a l n y c h było 178.000, prywatnych zaś 110.000. Natomiast w r. 1926 było już komunalnych łóżek 304.000, prywatnych zaś tylko 41.000.

Według stanu z 31 marca 1928 r. w komunalnych kasach oszczędności (prowincjonalnych, powiatowych, miejskich i gminnych) w samych tylko Prusach w k ł a d y o s z c z ę d n o ś c i o w e wynosiły 7 miliardów marek, a wkłady żyrowe około 2 miliardów marek (Zeitschrift für Kommunalwirtschaft, nr. 20 z roku 1929).

DROGI DLA ROWERZYSTÓW I PIESZYCH W NADRENJI. W związku ze wzmocnionym ruchem drogowym, zwłaszcza samochodowym, powstała na zachodzie poważna kwestja usunięcia z jezdni przechodniów pieszych oraz rowerzystów i stworzenia dla nich osobnych dróg względnie ścieżek przy drogach głównych. Sprawa posiada znaczenie dla bardzo szerokich kół ludności. Obliczono bowiem, że około 1/6 ludności Niemiec używa roweru jako środka lokomocji czy to w celach zarobkowych, czy też sportowych. Sprawą zajął się prowincjonalny związek komunalny nadreński. Ponieważ obowiązujące przepisy prawne nie wkładają na prowincje obowiązku urządzania osobnych dróg dla pieszych i rowerzystów, przeto akcja należy do dobrowolnego zakresu działania. Rozwiązuje się ją w ten sposób, że prowincja pokrywa 1/3 — 1/2 kosztów urządzenia z wyłączeniem kosztu wykupu gruntów, który przyjmują całkowicie na siebie gminy. One też ponoszą resztę kosztów budowy. W budżecie prowincji na rok 1929 przewidziano na ten cel pół miliona marek. Ustalona szerokość ścieżek ma wynosić 1'5 do 2 m. — jeśli ścieżka ma bieć tylko z jednej strony drogi, a 80 cm. do 1 m., jeśli ma bieć z obydwóch stron („Deutsche Gemeinde — Zeitung“ nr. 39/1929).

GMINA WIEJSKA I MIEJSKA

W sprawie księgowania Kredytów towarowych

W powszedniej swej pracy w ciągu roku rachunkowego rachmistrze gminnych kas pożyczkowo - oszczędnościowych najwięcej trudności mają z księgowaniem kredytów towarowych. To też usterki spotykane obecnie w księgach gminnych kas przeważnie dotyczą księgowania kredytów towarowych i polegają nietylko na błędnym księgowaniu tych operacyj na przeznaczonym na nie rachunku, ale częstokroć na użyciu zupełnie niewłaściwego w tym wypadku rachunku „Kasa“. Bywają wreszcie wypadki, że rachmistrze, nie wiedząc jak zabrać się do księgowania wspomnianych operacyj — nie księgują ich wcale w ciągu dłuższego czasu, co w prowadzeniu księgowości — zasadniczo nie jest dopuszczalne.

Jakaż jednak jest przyczyna, że pomimo posiadania w „Uzupełnieniu przepisów o gminnych kasach pożyczkowo - oszczędnościowych“ — szczegółowych wskazówek co do księgowania tych operacyj — księgowanie to sprawia tak wiele trudności.

Przyczyną tą jest przyzwyczajenie się rachmistrzów w uprzedniej swej praktyce do prowadzenia wyłącznie operacyj kasowych, to znaczy polegających na wypłacie lub przyjęciu gotówki do kasy i związanej z tem koniecznością przeprowadzania tych operacyj przez rachunek „Kasa“.

To też w razie otrzymania kredytu w towarze, a nie w gotówce, rachmistrze nieraz wprost nie mogą pogodzić się z myślą, że na rachunku „Kasa“ nic nie ma być zaksięgowane i umieszczają tę operację właśnie na tym rachunku, co jest zupełnie mylne, gdyż na r-ku „Kasa“ należy księgować wyłącznie wpływ (przychód, W-n) i wydanie (rozchód, M-a) efektywnej gotówki.

Natomiast wspomniana operacja otrzymania kredytu w towarze z jednej strony jest takim samym dłu-

giem gminnej kasy, jak dług gotówkowy i powinna być zapisana na rachunku „Wierzyciele“ po stronie „Ma“, z drugiej zaś — jest wpływem (przychodem), nie gotówki, lecz otrzymanego towaru, który winien być specjalnie gdzieś uwidoczniony, a mianowicie w myśl „Uzupełnienia przepisów o Gminnych Kasach“ w rubryce 19-tej księgi Dziennik - Główna po stronie „W-n“. Strona „Winien“ rachunku umieszczonego w rubryce 19-tej poza wartością otrzymanych towarów służy jeszcze do zapisywania kosztów, związanych ze sprowadzeniem tych towarów, co powiększa ich cenę własną w odniesieniu do gminnej kasy.

W okresie opracowywania „Uzupełnienia przepisów o Gminnych Kasach“ kasy te otrzymywały kredyt towarowy wyłącznie w nawozach sztucznych, to też rachunek towarowy, umieszczony w rubryce 19-ej otrzymał nazwę „Nawozy sztuczne“.

Obecnie jednak gminne kasy otrzymują kredyt towarowy nietylko w nawozach sztucznych, lecz i w materiałach do krycia dachów, a możliwe jest, że w przyszłości będą otrzymywać jeszcze i w innych towarach, należałoby więc zastanowić się nad zmianą nazwy r-ku „Nawozy sztuczne“ na inną — więcej ogólną.

Wziąwszy pod uwagę, że gminne kasy pożyczkowo - oszczędnościowe powinny uzyskiwać kredyt towarowy po uprzednim upewnieniu się, że sprowadzone towary zostaną rozprowadzone pomiędzy rolników, a więc przy posiadaniu przez nie odpowiedniej ilości zgłoszeń (zamówień) rolników — najwłaściwszą nazwą dla tego rachunku byłaby nazwa „Zlecenia towarowe“.

Rachunek ten miałby za zadanie obrazować ruch towarów otrzymanych na kredyt i w zasadzie nie różniłby się wcale od wyjaśnionego w „Uzupełnieniu przepisów“ rachunku „Nawozy sztuczne“. Mianowicie po

stronie „Winien“ należałoby zapisywać otrzymane na kredyt towary według ceny własnej, to znaczy według ceny liczonej kasie gminnej przez instytucję udzielającą kredytu towarowego, zwiększając ją o koszty poczynione w związku ze sprowadzeniem towaru, po stronie zaś „Ma“ rozchodowane towary, na pożyczki towarowe w/g ceny ustalonej w przeprowadzonej uprzednio kalkulacji z tem wyliczeniem, ażeby kasa miała zysk, który jednak nie może być większy, niż to jest dozwolone kasie w warunkach kredytu towarowego, to znaczy powinien składać się z udzielonego kasie rabatu, różnego w zależności od rodzaju towaru oraz pewnych minimalnych zaokrągleń. Zapisując rozchodowane towary na pożyczki towarowe na r-ku „Zlecenia towarowe“ po stronie „Ma“, należałoby te same sumy zapisywać jednocześnie po stronie „Winien“ rachunku „Pożyczki“. Taki zapis ilustrowałby dokładnie udzielenie pożyczki towarowej, rachunek zaś „Kasa“ byłby pominięty, gdyż zamiast biegu gotówki mielibyśmy bieg towaru na r-ku „Zlecenia towarowe“. Nie należy zapominać, że wszelkie pozycje, czy to przechodzące przez rachunek „Kasa“, czy też przezeń nieprzechodzące, poza zapisem swych sum na dwóch odpowiednich rachunkach (na jednym po stronie „Winien“, a na drugim po stronie „Ma“) powinny jeszcze mieć zapisaną swą sumę w rubryce 5 księgi „Dziennik - Główna“, czyli w tak zwanej sumie dziennikowej.

Zamknięcie r-ku „Zlecenia towarowe“ również niczem nie różniłoby się od zamknięcia r-ku „Nawozy sztuczne“ i powinno byłoby być przeprowadzane tak, jak to jest wyjaśnione w „Uzupełnieniu przepisów“ w stosunku do tego rachunku.

Przy korzystaniu przez gminną kasę pożyczkowo-oszczędnościową z kilku rodzajów kredytów towarowych (nawozy, materiały do krycia dachów), wskazane byłoby prowadzenie do r-ku „Zlecenia towarowe“ — księgi pomocniczej, w której każdy rodzaj kredytu towarowego, względnie nawet każdy rodzaj towaru (tomasy, superfosfat, eternit, blacha) posiadałby osobny podrachunek. Księga pomocnicza tutaj jest tem bardziej potrzebna, że przy prowadzeniu rachunków towarowych spotykamy się z dwoma pojęciami obliczenia, mianowicie ilościowym i wartościowym, co powinno mieć swe odzwierciedlenie w księgach rachunkowych, a na co w księdze Dziennik - Główna niema odpowiednich rubryk. Naprzykład, gdy otrzymaliśmy 100 q superfosfatu za 1.896 zł., to 100 q jest pojęciem ilościowym, zaś 1.896 zł. wartościowym i w rubrykach księgi Dziennik - Główna figuruje tylko suma wartościowa zł. 1.896. Pomocnicza księga do r-ku „Zlecenia towarowe“ powinna być księgą dwustronną, w której strona lewa odpowiada stronie „Winien“ r-ku „Zlecenia towarowe“, zaś strona prawa — stronie „Ma“ tegoż r-ku. Każdy rodzaj towaru ma w tej księdze osobno otwarty podrachunek. Oprócz rubryk dla daty, Nr. pozycji księgi „Dziennik - Główna i treści w księdze tej po każdej stronie powinny być dwie zasadnicze rubryki — jedna ilościowa, druga zaś wartościowa. Rubryka ilościowa jest przeznaczona do uwidoczniania ruchu towaru według wagi, względnie ilości sztuk, zaś wartościowa, według wartości wyrażonej w jednostce pieniężnej. Należy dobrze zorjentować się, że te dwie rubryki mają zupełnie różne właściwości.

Mianowicie, rubryka ilościowa, której właściwym zadaniem jest utrzymanie ewidencji towarów, po stronie „Winien“ oznacza przychód ilościowy towaru, po stronie zaś „Ma“ rozchód ilościowy tegoż towaru. Ponieważ ilościowo nie można więcej towarów wyrozchodować, niż się ich otrzymało, to ilościowo może być większą tylko suma strony „Winien“ i pozostałość oznacza, ile kwintali względnie sztuk danego towaru gminna kasa posiada w momencie obliczenia; jeżeli zaś sumy rubryk ilościowych po stronach „Winien“ i „Ma“ są jednakowe, to oznacza, że dany towar całkowicie został rozchodowany. Natomiast z rubryką wartościową, w której po stronie „Winien“ zapisujemy otrzymany towar według ceny własnej z kosztami, po stronie zaś „Ma“ towar według ceny, którą liczymy odbiorcom - pożyczkobiorcom kredytu towarowego, jest zupełnie inaczej. Ponieważ pożyczkobiorcom za oddawane im na kredyt towary z reguły liczymy inną cenę niż własna cena gminnej kasy, to w razie całkowitego rozdania towaru i wyrównania się sum w rubrykach ilościowych, w rubrykach wartościowych wyrównanie może nastąpić tylko w tym wypadku, jeżeli pożyczkobiorcom za pobrane przez nich towary było liczone tyle samo, ile te towary kosztują gminną kasę. Natomiast, jeżeli po stronie „Ma“ rubryka wartościowa posiada większą sumę niż suma rubryki wartościowej po stronie „Winien“, to oznacza, że pożyczkobiorcom liczone wyższą cenę, niż cena własna gminnej kasy i różnica tych sum oznacza zysk. Naodwrot, jeżeli większą jest suma rubryki wartościowej po stronie „Winien“ niż suma rubryki wartościowej po stronie „Ma“, to oznacza, że pożyczkobiorcy otrzymywali towar po cenie tańszej, niż cena własna gminnej kasy, a różnica pomiędzy wspomnianymi sumami stanowi stratę na danym towarze. Więcej skomplikowanym jest wypadek, gdy pozostaje część towaru nierozdana, jednak to nie powinno zbyt często się spotykać, skoro gminne kasy sprowadzają towary, posiadając uprzednio zgłoszenia rolników. Gdyby podobny wypadek jednak z jakichbyś powodów zaszedł, należy postępować tak, jak w powyższym przykładzie:

Sprowadziliśmy 100 q superfosfatu za zł. 1.872,26. Przy sprowadzeniu ponieśliśmy koszty przewozu i różne inne w wysokości zł. 55,74. Obydwie te sumy powinny być zapisane w księdze pomocniczej po stronie „Winien“ podrachunku „Superfosfat“. Oddaliśmy pożyczkobiorcom tylko 80 q superfosfatu, licząc im po zł. 20,25 za q, za co otrzymaliśmy zł. 1.620.—. Suma złotych 1.620 powinna figurować po stronie „Ma“ wspomnianego podrachunku. W końcu roku rachunkowego pozostaje 20 q superfosfatu, który wyceniamy według ceny własnej kasy gminnej, czyli po zł. 19,28 za 1 q, co wyniesie razem $19,28 \times 20 = 385,60$ i zapisujemy tę sumę po stronie „Ma“ podrachunku. Rubryki ilościowe przez ten ostatni zapis wyrównają się, natomiast wartościowe wykazują jeszcze różnicę, a mianowicie, suma strony „Ma“ jest większą o zł. 77,70 od sumy strony „Winien“, co oznacza, że na rozdanych 80 q superfosfatu otrzymaliśmy zysk zł. 77,60.

Dla wyrównania sumę zł. 77,60 zapisujemy po stronie „Winien“ podrachunku, tak jak na zamieszczonym drugostronnie wzorze:

Winien

I. Pr/k Superfosfat

Ma

Strona I.

Strona I.

Rok	Data	Nr. poz. Dz-Gł.	T r e ś ć	Ilość q.	Zł.	Rok	Data	Nr. poz. Dz-Gł.	T r e ś ć	Ilość q.	Zł.
1929	7/10	427	Otrzymano z P. B. R. r/k. Nr. 275	100	1872,26	1929	8/10	442	Rozdano w/g wykazu Nr. 1 à zł. 20,25 . . .	80	1620,—
"	"	428	Koszty przewozu i inne		55,74	"	31/12	720	Pozostałość à zł 19,28 . . .	20	385,60
"	31/12	719	Zysk		77,60						
				100	2005,60					100	2005,60

W końcu roku rachunkowego przy sporządzaniu inwentarza należy z pomocniczej księgi sporządzić szczegółowy spis pozostałych towarów, który powinien być uzgodniony ze stanem faktycznym. Spis ten poza danymi co do pozostałości inwentarzewej powinien również zawierać dane co do zysku lub straty, wynikłych z powodu operacji kredytu towarowego. Spis ten powinien wyglądać w ten sposób:

i następnie od tak otrzymanej sumy obliczania odsetek— ten sam rezultat można otrzymać, o ile do sumy końcowej, podanej w liście obciążającym kasę, który przesyła instytucja, udzielająca kredytu towarowego — doda się rabat i koszty własne, oprocentowane według odpowiedniej stopy procentowej. W ten sposób uniknie się żmudnych obliczeń w większych sumach i w związku z tem możliwości popełnienia omyłki.

W. L.

Spis towarów w/g księgi pomocniczej „Zlecenia towarowe”, sporządzony na dz. 31 grudnia 1929 r.

Nr. kol.	Podrachunek	Pozostało		Strata Zł.	Zysk Zł.
		q	Zł.		
1	Superfosfat	20	385,60	—	77,60
2	Tomasyna	—	—	12,40	—
3	Eternit	—	—	—	102,42
	Razem	20	385,60	12,40	179,02
	Rzeczywisty zysk na kredycie towar.			166,62	
				179,02	179,02

5-8 GROSZY
na godzinę

kosztuje oświetlenie ulic i placów za pomocą najpraktyczniejszych, silnoświecących
Lamp
naftowo-żarowych
oryg. angielskiej syst. Kitsona i Polmet
100 — 200 — 300 — 600 — 1000 św.

- Dziecinnie łatwa obsługa —
- Czas świecenia 14-30 godz. —
- Dogodne warunki —
- MILJON W UŻYCIU! —

POLMET Sp. Akc.

FABRYCZNY SKŁAD SPRZEDAŻY:
BIURO
TECHN.-HANDL. „JANGOS” WARSZAWA
SENATORSKA 38
Telefon 13-41. 660a
FABRYKA: LWÓW NOWEJ RZEŻNI 25.

Suma pozostałości bilansowej zł. 385,60 i suma zysku na kredycie towarowym zł. 166,02 powinny przejść przez księgę Dziennik - Główna, przy ogólnym księgowaniu pozycji zamknięciowych.

W zakończeniu wrócimy do kwestji przeprowadzania kalkulacji otrzymanych na kredyt towarów. Mianowicie pracę przy przeprowadzeniu kalkulacji można uprościć sobie w ten sposób, że zamiast dodawania do pierwotnej (fabrycznej) ceny towaru wszelkich kosztów

PROSPEKTY I OFERTY

Dwuletnia Gwarancja. Mocna Konstrukcja. Dogodne Warunki.

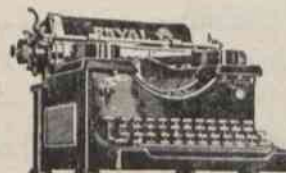
Najbardziej udoskonalona amerykańska maszyna do pisania

Szczyt nowoczesnej techniki amerykańskiej. Zażądaj bezpłatnej i nieobowiązującej do kupna demonstracji.

Towarzystwo Handlowo-Przemysłowe „PACIFIC” Sp. Akc.

Al. Jerozolimskie 25. WARSZAWA. Tel. 117-80 i 80-37. 538d.

KRONIKA GMINNA

Z GMINY RUDZIENKO POW. MIŃSKO - MAZOWIECKIEGO. Rada gminna gm. Rudzienko na posiedzeniu swem w dniu 27 września r. b. postanowiła w przyszłym roku budżetowym prowadzić w dalszym ciągu rozpoczętą już budowę gmachu 7-klasowej szkoły w Dobrem oraz pobudować 2 klm. nowej szosy na trakcie od Dobrego w stronę Stanisławowa 1 km. i w stronę Węgrowa 1 km.

Postanowiono również ogrodzić żelaznym płotkiem pobudowany w roku zeszłym w Dobrem pomnik bohaterom poległym w wojnie 1920 r.

DZIAŁALNOŚĆ GMINNYCH KAS POŻ. - OSZCZĘDNOŚCIOWYCH W POW. M. MAZOWIECKIM WE WRZEŚNIU R. B. Gminne kasy pożyczkowo - oszczędnościowe w gminach: Chróścice. Dębe - Wielkie, Jakubów, Latowicz i Wielgolas pow. M. - Mazowieckiego wykazały we wrześniu r. b. następujące obroty:

wydano pożyczek na sumę	zł. 10.654.34
przyjęto na pokrycie wyd. pożyczek	„ 15.619.35
przyjęto wkładów na sumę	„ 1.418.44
zwrócono wkładów na sumę	„ 239.52
zaciągnięto pożyczek	„ 2.000.—

UROCZYŚĆ POSWIĘCENIA NOWEGO BUDYNKU SZKOŁY POWSZECHNEJ W GM. KUFLEW POW. MIŃSKO - MAZOWIECKIEGO. W dniu 6 października r. b. gmina Kuflew pow. M.-Mazowieckiego oddała do użytku publicznego nowobudowany dom dla 4 kl. szkoły powszechnej w Guzowie. Jest to pierwszy w powiecie M.-Mazowieckim nowy i piękny gmach szkolny. Na uroczystość poświęcenia gmachu przybyli: duchowieństwo, starosta p. T. Kowalski, prezes Rady Szkolnej powiatowej p. St. Dłużewski, inż. Sławiński, insp. sam. gm. p. A. Lewandowski, referent wydz. pow. p. Z. Czajkowski oraz mieszkańcy Guzowa i okolicznych wiosek oraz dziatwa szkolna.

Budowę szkoły w Guzowie zaczęto w roku ubiegłym, zbudowana jest z cegły i pokryta czerwoną dachówką. Na parterze mieszczą się 4 duże sale szkolne, całe zaś poddasze przeznaczono na mieszkania dla nauczycieli. Koszty budowy wynoszą 78.000 zł. Suma ta została pokryta własnymi funduszami gminy, zebraniem w drodze specjalnego opodatkowania w kwocie 49.000 zł., zapomogą bezzwrotną z kuratorjum szkolnego w kwocie 20.000 zł. oraz pożyczkami z Wydziału Powiatowego 8.000 zł. i od osób prywatnych 7.000 zł.

Z MOKOBÓD POW. SIEDLECKIEGO. Rada gminna, widząc, jak straszną plagą jest pijaństwo, które wyrządza tyle strat moralnych i materialnych mieszkańcom gminy, powzięła na posiedzeniu swem w sierpniu r. b. uchwałę skasowania restauracji w Mokobodach oraz zabronienia sprzedaży alkonolu.

Z KOŁA MIAST WOJEWÓDZTWA BIAŁOSTOCKIEGO. W dniu 27.X r. b. odbyło się posiedzenie Zarządu Koła Miast Województwa Białostockiego. Na posiedzeniu tem m. in. uchwalono: ze względu na trudności finansowe samorządu miejskiego poprzeć memoriał Związku Miast o powiększenie źródeł dochodowych; polecić komisji inwestycyjnej, by w terminie do 1 miesiąca opracowała wnioski w sprawie elektryfikacji zwłaszcza mniejszych miast; polecić Prezydium, by opracowało projekt wizytacji miast przez członków Zarządu celem zapoznania się z dorobkiem oraz niedomaganiem samorządu miejskiego; założyć przy Kole miast rachową bibliotekę z dzieł podstawowych zwłaszcza w językach obcych; zwrócić się do Pana Wojewody z prośbą o wyjednanie przedłużenia terminu uchwalenia statutów emerytalnych.

Z MAG. M. SKARŻYSKA. Magistrat m. Skarżyska - Kamiennej wykańcza budynek szkolny dla szkoły rzemieślniczej i gimnazjum matematyczno - przyr. Budynek oddany będzie do użytku na tak zw. Placach.

STYPENDJA M. ST. WARSZAWY DLA NIEZAMOŻNYCH UCZNIÓW. Z okazji 10-lecia samorządu m. st. Warszawy w odrodzonej, niepodległej ojczyźnie, Rada Miejska ustanowiła w d. 20.3.1929 r. 15 stypendjów po 1500 zł. rocznie każde, dla wyjątkowo pilnych, zdolnych i dzielnych a niezamożnych uczniów i uczennic miejskich szkół zawod., w celu umożliwienia tej młodzieży doskonalenia się w obranym zawodzie. Obecnie magistrat zgłosił do rady miejskiej projekt statutu tych stypendjów. Wspomniany statut przewiduje, że o stypendja ubiegać się mogą uczniowie i uczennice, kończący w danym roku szkolnym jedną ze szkół zawodowych (rzemieślniczą, rękodzielniczą, sztuk zdobniczych i malarstwa, zawodową doksztalającą i in.). Ubiegający się o stypendjum muszą jasno i dokładnie określić swoje zamiary i plany co do zakresu, sposobu, czasu i miejsca odbycia dalszego wykształcenia w obranym zawodzie czy to w zakładach naukowych o wyższym poziomie w kraju lub zagranicą czy też drogą pracy zawodowej w odpowiednich instytucjach, fabrykach i zakładach wytwórczych zagranicą.

W paragrafie 10 statut czyni zastrzeżenie, że stypendja mają w zasadzie zadanie pomóc uzdolnionej a niezamożnej młodzieży szkół zawodowych w osiągnięciu jak największego dobrobytu, z chwilą więc, gdy zadanie to spełnią w stosunku do stypendystów — powinny być w zasadzie zwrotne, z tem, że w miarę wzrostu wpływów z tego tytułu, będą utworzone nowe stypendia. Spłata ich winna następować po dojściu stypendysty do samodzielnego stanowiska.

WIKLINY

sadzonki, gwarantowanej
dobroci, dostarcza

FR. BORSUK, Zielna 24, Warszawa.

Firma **P. W. K.** wielkim
odznaczona medalem srebrnym.

Dr. K. Windakiewicza

PRAWO O ZWIĄZKACH MIĘDZYKOMUNALNYCH

Cena Zł. 5.00

Do nabycia w Spółce Wydawniczej „SAMORZĄD” sp. z o. o. Warszawa,
Święto-Krzyska 13 m. 15 i we wszystkich księgarniach.**Wiadomości gospodarcze****KURSY WALUT**

(notowane na giełdzie warszawskiej w dn. 4.XI. 1929.)

1 dol. St. Zjedn. = 8,87 — 8,91 zł.
 100 frank. szwajc. = 172,40 — 173,25 zł.
 1 funt szterl. = 43,39 — 43,61 zł.
 100 frank. franc. = 35,05 — 35,22 zł.

PAPIERY PROCENTOWE.

(notowane na giełdzie warszawskiej w dniu 4. XI. 1929 r.)

4 proc. pożyczka inwestycyjna 119,00 — 118,25 zł.; 5 proc. państwowa pożyczka premijowa dolarowa 64,00 zł.; 8 proc. Listy Zastawne Banku Gospodarstwa Krajowego 94,00 zł. (w złotych w zlocie = 161,68 złotym obiegowym); 8 proc. obligacje Banku Gospodarstwa Krajowego 94,00 zł. (w złotych w zlocie = 161,68 złotym obiegowym); 7 proc. Listy Zastawne Banku Gospodarstwa Krajowego 83,25 zł.; 7 proc. obligacje Banku Gospod. Krajow. 83,25 zł.; 8 proc. Listy Zastawne Banku Rolnego 94,00 (w złotych w zlocie = 161,68 złotym obiegowym); 7 proc. Listy Zastawne Banku Rolnego 83,25 zł.; 7 proc. Listy Zastawne Ziemskie dolar. — dol. (= — złot.); 4½ procent Listy Zastawne Ziemskie 47,25 — 47,50 zł.; 8 proc. oblig. Pol. Banku Komun. III em. — zł.; 5 proc. Listy Zastawne m. Warszawy — zł.; 8 proc. Listy Zastawne m. Warszawy — zł.; 8 proc. m. Piotrkowa — zł.; 8 proc. Listy Zastawne Łódzki 61 — 60,5 zł.

Akcje Banku Polskiego — 168 00 — 166,00 zł.

CENY ZBOŻA.

(Ceny za 100 kg. franco stacja załadowania)

W dn. 4 XI 1929 r.: Warszawa:
 Zyto 24,4 — 24,65 zł.
 Pszenica 38 — 38,5 zł.
 Jęczmień 24,5 — 29 zł.
 Oates 23,5 — 24,5 zł.

CENY HURTOWE WARZYW.

(Notowania warzywnego targowiska w Warszawie przy ulicy Grójeckiej 12, z dnia 29. X. 1929 r.)

Buraki za kopę (60 sztuk) zł. 4 — 5, na wagę za 100 kg. zł. 5 — 6. Brukselka za 1 kgr. zł. —. Cebula twarda na wagę za 100 kg.: I gat. zł. 20 — 18, II gat. zł. 12 — 16. Chrząn za 1 klg. zł. 1,00 — 1,52. Fasola strączkowa zielona za 16 kg. zł. —, żółta zł. —. Groch strączkowy za 1 kg. zł. —. Kalafjory kopa: za I gat. zł. 12 — 15, II gat. 5 — 6, III gat. zł. 2 — 3. Kalarepa w pęczkach zł. —. Kapusta na wagę, za 100 kg. biała zł. 7,20 — 7,50, czerwona zł. 12 — 16, włoska za kopę zł. 8 — 12. Koperek młody w pęczkach kopa zł. 8 — 12. Majeranek zł. —. Marchew w pęczkach zł. 6 — 5, na wagę za 100 kg. zł. 7 — 6. Ogórki kopa zł. —. Pietruszka w pęczkach kopa zł. 8 — 12. Pomidory za 1 kg. I gat. gr. 50 — 60, II gat. 20 — 30. Pory w pęczkach za 60 sztuk zł. 12 — 15. Rzodkiewki za koszyk zł. —. Sałata za koszyk zł. 2 — 3. Selery w pęczkach za 60 sztuk zł. 24 — 30. Szczaw za 16 kg. zł. 3 — 4. Szpinak za 16 kg. zł. 7 — 7,50. Ziemniaki za 100 kg. zł. 6 — 7.

NABIAŁ.

W dn. 23. X. 1929 r.: Warszawa:

Mleko niezbiernane: Cena za 1 litr mleka w hurcie 0,50 zł.

Masło: za 1 kg. w hurcie: wyborowe luksusowe 6,50 zł. młeczarskie deserowe II gat. 5,80 zł.; młeczarskie solone 6,00 zł. oseiłkowe 5,6 zł.

Ceny masła w detalu rozumieją się o 15% więcej cen detalicznych.

Jaja świeże za 1 kg. (15 — 17 szt. zależnie od wagi) 4,00 zł.

Jaja świeże za sztukę 0,25 zł.

Poradnik samorządowy1. *Pytanie:* urząd gminy Chrzanowskiej. pow. Janowskiego zapytuje:

кто jest obowiązany pokrywać koszty leczenia za funkcjonariusza Policji Państwowej, który utracił zdrowie w związku z jego służbą i był odesłany do szpitala na skutek zarządzenia jego władz przełożonych.

Odpowiedź: funkcjonariusze P. P. mają prawo do takiej samej pomocy lekarskiej jak prowizoryczni i stali urzędnicy państwowi. W danym wypadku koszta leczenia za chorego funkcjonariusza winna pokryć wojewódzka komenda P. P., a to na wniosek komendanta powiatowego.

2. *Pytanie:* mieszkaniec w. Podlesice p. J. S. zapytuje:

na jakiej podstawie prawnej może Urząd gminy żądać od Dozoru Szkolnego sprawozdania budżetowego na wypłacony temuż należny budżet.

Odpowiedź: obowiązek ten jest zupełnie wyraźny i wynika to z pkt. 2 i 18 art. 54 przepisów tymczas. o szkołach elementarnych z dnia 10.VIII.1917 r., obowiązujących na mocy art. 7 ustawy z dn. 4.VI.1920 r. (Dz. U. R. P. Nr. 50, p. 304).

3. *Pytanie:* sekretarz gminy Gołąbki pow. Łukowskiego zapytuje:

czy obowiązuje obecnie art. 261 ustawy gminnej z roku 1864, uprawniający wójtów gmin do wymierzania kar pieniężnych na sołtysów i pisarzy gminnych, nie przenoszących jednego rubla srebrem (ostatnio dwa złote).

Odpowiedź: obowiązuje w dalszym ciągu, albowiem nie został uchylony ani art. 46 dekretu z dn. 4.II.1919 roku (Dz. P. P. P. Nr. 13, p. 141), ani postanowieniami rozporządzenia Prez. Rzplitej z dnia 22.III.1928 roku (Dz. U. R. P. Nr. 38, p. 365) ani żadnymi innymi przepisami.

4. *Pytanie:* urząd gminy Dobromierz zapytuje:

czy kolumna powstała w roku 1914 z rozparcelowanego majątku może być zwolniona od pełnienia stróży nocnej; jeśli tak, to na mocy jakich przepisów prawnych. Kolumna ta liczy 13 domów mieszkalnych, w tem jeden należy do sołtysa i jeden do wdowy, którzy są zwolnieni od odbywania stróży nocnej, przyczem domy kolumnistów odległe są od siebie przestrzenią od 150 do 250 metrów, a w środku kolumny jest las.

Odpowiedź: ani postanowienie Komitetu Urządzącego z dnia 15(27) października 1866 r. (D. P. K. P. t. 66, str. 321), ani żadne inne przepisy prawne nie przewidują możliwości zwolnienia poszczególnych osiedli od obowiązku pełnienia stróży nocnej. W praktyce jednak, w wypadkach, gdy pełnienie tego obowiązku jest niecelowe i b. uciążliwe, władze administracyjne i policja nie wymagają pełnienia tej stróży.

5. *Pytanie:* urzędnicy jednego z powiatów województwa Poznańskiego zapytują:

czy urzędnikowi, którego przyjęto na stałe z dniem 1.12.1924 r., a czas służby w innych urzędach wzgl. służby wojskowej do emerytury zaliczono przez pow. związek komunalny już od 1.II.1919 r. przysługuje w bieżącym roku 5 tygodniowy urlop wypoczynkowy.

Odpowiedź: urzędnicy komunalni b. zaboru pruskiego nabywają prawo do urlopu na podstawie odpowiednich statutów uchwalonych przez właściwe związki komunalne, albowiem „powszechne prawo krajowe“ z dnia 11 kwietnia 1803 r. prawa do urlopu nie przewiduje. O ile statut uregulował sprawę urlopów w sposób analogiczny do urlopów urzędników państwowych, to ma tu zastosowanie art. 36 ust. 2 ustawy z dnia 17 lutego 1922 r. (Dz. U. R. P. Nr. 21, p. 164) i w danym wypadku dnia 1 lutego 1929 r. upływa 10 lat służby, co daje prawo do 5 tygodni urlopu wypoczynkowego.

6. *Pytanie:* p. St. Machul ze Zbąszynia zapytuje: czy i na jakiej podstawie prawnej wzbroniona jest krewnym praca w jednej i tej samej instytucji.

Odpowiedź: w służbie miejskiej odpowiednio przepisy może ustanowić jedynie w formie statutu reprezentacja miejska, gdyż ogólnie obowiązującego przepisu ustawowego niema. Statuty miejskie zwykle w drodze analogji cytują przepisy, dotyczące urzędników państwowych, a zawarte w art. 10 ustawy z dnia 17.II.1922 r. (Dz. U. R. P. Nr. 21, p. 164).

7. *Pytanie:* gazownia miejska w Zbąszyniu zapytuje, czy ma prawo ściągać opłaty za korzystanie z gazu w drodze administracyjnej.

Odpowiedź: gazownia miejska jest przedsiębiorstwem komunalnym, pobierającym opłaty na podstawie art. 28 ust. z dn. 11 sierpnia 1923 r. (Dz. U. R. P. Nr. 94 p. 747); opłaty te nie są daninami publicznymi i z tych względów nie mogą podlegać egzekucji administracyjnej.

8. *Pytanie:* urząd gminy Dobryszyce zapytuje:

1) jak należy postąpić z ruchomościami dłużnika zaległych podatków, jeśli przed licytacją tych ruchomości dłużnik uregulował zaległe podatki, zaś ruchomości mimo kilkakrotnych wezwań przez Urząd gminy zabrać nie chce.

2) czy z tytułu przechowywania na składzie przy urzędzie gminnym ciężar na tymże płatniku jakiegokolwiek kosztu.

Odpowiedź: 1) ruchomości te wzięte na skład należy dostarczyć z powrotem dłużnikowi, obciążając go kosztami powrotnego transportu;

2) wszelkie koszty przechowywania ruchomości na składzie, oraz kosztu transportu obciążają dłużnika i winny być pokryte bądź z sumy osiągniętej ze sprzedaży ruchomości, bądź, gdyby licytacja się nie odbyła, to kosztu te winien pokryć dłużnik, przyczem kosztu te można ewent. od niego wyegzekwować. Kierować się w tym wypadku należy przepisami § 29 i 30 instrukcji egzekucyjnej Ministra Skarbu z dnia 17 maja 1926 r. (Dz. Urzęd. Min. Skarbu Nr. 15, poz. 168) i posiłkowo art. 1009 i 1020 ustawy postępow. cywiln. sądowego z r. 1864.

9. *Pytanie:* urząd gminy Serniki zapytuje:

Mąż nauczycielem, żona jego posiadała sklep, który po kilku latach zlikwidowała, pozostawiając zaległe podatki. Czy przysługuje obecnie prawo wyegzekwowania tych zaległości z męża jej, ponieważ ona własnego majątku nie posiada.

Odpowiedź: o ile żona samodzielnie i na swój rachunek prowadziła sklep, to zarówno dochody z tego tytułu płynące, jak i ciężary powstałe obciążają jedynie jej majątek i dochody, a nie można poszukiwać swych należności na dochodach i majątku męża. Wynika to z postanowień pkt. 3 prawa z dn. 12/25 marca 1914 r. (p. pod art. 182 kodeksu cywilnego Król. Polskiego), oraz z art. 186 i 204 w związku z art. 192 i 193 tegoż kodeksu cywilnego Król. Polskiego.

10. *Pytanie:* Urząd Gminy Mierzęcice zapytuje, to kogo należy się zwrócić, aby uzyskać pod budowę szkoły osadę pokarczemną o przestrzeni zaledwie 0,5 ha,

znajdującą się w jednej z wiosek, a będącą w dyspozycji Nadleśnictwa?

Odpowiedź: w sprawie przekazania tej osady pokarczemnej na cele szkolnictwa należy zwrócić się do inspektora szkolnego, który jedynie może w tej sprawie za pośrednictwem Min. Wyznań Rel. i Oświec. Publ. uzyskać oddanie tego gruntu przez Dyрекcję Lasów Państwowych gminie na cele szkolnictwa. Żadnych specjalnych przepisów, regulujących powyższą sprawę, niema.

11. **Pytanie:** urząd gminy Hołyńskiej pow. Grodzieńskiego zapytuje:

1. czy pokwitowania ponad 50 zł., wystawiane przez czasowo zaangażowanych pracowników biurowych i dozorców drogowych na wypłacone im wynagrodzenia za pracę, wolne są od opłat stemplowych;

2. czy poręczyciel, który opłacił weksel za dłużnika z powodu jego śmierci, ma prawo dochodzić zwrotu zapłaconej sumy z majątku nieruchomości zmarłego dłużnika;

3. czy matka wdowa ma prawo na otrzymanie od dzieci ordynarii wogóle względnie w tym wypadku, jeżeli należna jej jedna siódma część majątku nieruchomości i $\frac{1}{4}$ ruchomego pozostałego po śmierci jej męża nie wystarczy jej na przeżycie i

4. wobec przepisu art. 18 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 16 marca 1928 r. (Dz. Ust.

Nr. 32, poz. 309), który upoważnia urzędy gminne do wydawania dowodów osobistych osobom, zamieszkałym i zameldowanym, czy gmina ma prawo wydawać dowody osobiste tylko stałym mieszkańcom gminy.

Odpowiedź: 1) pokwitowania takie wolne są od opłaty, a to na podstawie pkt. 9, art. 137 ustawy z dnia 1 lipca 1926 r. (D. U. R. P. Nr. 90, p. 570).

2) zobowiązanie wekslowe ciąży na majątku zmarłego tak samo, jak i wszelkie inne zobowiązania. Weksel winien być zgłoszony do masy spadkowej i należność z tego tytułu może być dochodzona w drodze powództwa cywilnego.

3) matka wdowa ma prawo żądać od dzieci alimentów niezbędnych jej do egzystencji, niezależnie od posiadanej przez nią majątku. Dochodzić można swych praw w drodze sądowej i udowodnić, że posiadany przez nią majątek nie zapewnia jej egzystencji (podstawą jest tu art. 194 prawa cyw. Woj. Wsch. (t. X Zb. Pr. Ces. Ros.).

4) z całokształtu przepisów rozporz. Prezydenta Rzplitej z dnia 16 marca 1928 r., a w szczególności z art. 1, 17 i 18 rozporządzenia wynika, że dowody osobiste należy wydawać wszystkim osobom zamieszkałym i zameldowanym; rozporządzenie z 16 marca 1928 r. wogóle zupełnie nie zna podziału ludności na stałą i niestałą.

H. i P.

Przegląd wydawnictw

„Wojewódzkie Organa Kolegjalne“ (Rada Wojewódzka i Wydział Wojewódzki). Wydawnictwo Biblioteki Województwa Warszawskiego, wydanie drugie, rozszerzone, Warszawa 1929. Opracował Ludwik Stefan Gierlicki. Bardzo pożyteczna książeczka. Zawiera całość przepisów, dotyczących rad i wydziałów wojewódzkich bezpośrednio, a ponadto w wyciągach przepisy, dotyczące pośrednio tychże instytucyj. Zwięzły wstęp traktuje o samorządzie wojewódzkim wogóle i o kolegjalnych organach administracji wojewódzkiej w szczególności. Ułatwia to należyłą ocenę znaczenia rad i wydziałów wojewódzkich dla bieżącej administracji publicznej oraz jako ogniwa w ewolucji, wiodącej do pełnego samorządu wojewódzkiego. Pracę uzupełniają dane, dotyczące rady i wydziału województwa warszawskiego oraz dane bibliograficzne.

Książka zasługuje w pełni na to, aby była rozpowszechniona i poza granicami województwa warszawskiego.

Ruch samorządowy wojewódzkich związków komunalnych ziem zachodnich Rz. P. Poznań, wrzesień 1929 r., Nr. 9 zawiera m. in. i artykuł Dr. K. Windakiewicza: „Zagadnienie organizacji miast wielkich i stołecznych“.

Samorząd miejski, organ Związku Miast Polskich, Warszawa, wrzesień 1929 r. Nr. 9 zawiera artykuły: Dr. Fr. Aywas: Naprawa skarbowości komunalnej. Dr. R. Sikorski: Projekt polskiej ustawy miejskiej i jego zmiany. Dr. K. Windakiewicz: Zagadnienia organizacji stołecznej. L. Wł. Biegeleisen: Działalność aprowizacyjna samorządu terytorjalnego.

Przegląd samorządowy tygodnik, organ Związku Miast Polskich. Nr. 40/41 z dnia 19.X.1929 r. zawiera m. in. artykuły: Kryzys gospodarki miejskiej. W sprawie zamierzonej zmiany rozporządzenia Rady Ministrów o powiatach miejskich.

Gmina, dwutygodnik. Warszawa. Nr. 18/19 z dnia 15.X.1929 roku, zawiera m. in. artykuł S. M. — Budżety samorządowe.

Głos gminy wiejskiej, czasopismo poświęcone sprawom związków gmin wiejskich Rz. P., dwutygodnik. Warszawa.

Nr. 19 z dnia 15.X.1929 r. zawiera m. in. artykuł: P. — Związki międzykomunalne.

Gazeta Administracji i Policji Państwowej, dwutygodnik, wydawany przez Min. Spraw Wewnętrznych. Nr. 20 z dnia 15.X. 1929 r. zawiera m. in. artykuł: G. Działowski - Działowski: Administracja państwowa i samorządowa w Rosji przedwojennej.

Wiadomości Stowarzyszenia Członków Polskich Kongresów Drogowych. Warszawa, Nr. 30, wrzesień 1929 r., zawiera m. in. artykuł inż. M. S. Żużel wielkopieczowy, jako materiał drogowy.

Przewodnik Oświatowy, organ Tow. Szkoły Ludowej, Kraków. Nr. 3 — 9, marzec - wrzesień 1929 r., zawiera m. in. artykuł: Uniwersytety ludowe w Danji — R. Świeżyński.

Czasopismo kas oszczędności, miesięcznik, poświęcony sprawom komunalnych kas oszczędności, Poznań. Nr. 10 z dnia 1 października 1929 roku, zawiera Sprawozdanie z Pierwszego Ogólnokrajowego Zjazdu komunalnych kas oszczędności w Poznaniu.

Rolnik - Ekonomista, Warszawa, dnia 15 października 1929 roku. Nr. 20 zawiera m. in. artykuł inż. J. Arnolda: — Sytuacja i potrzeby rybactwa polskiego.

„Tydzień Radjowy“ Nr. 45.

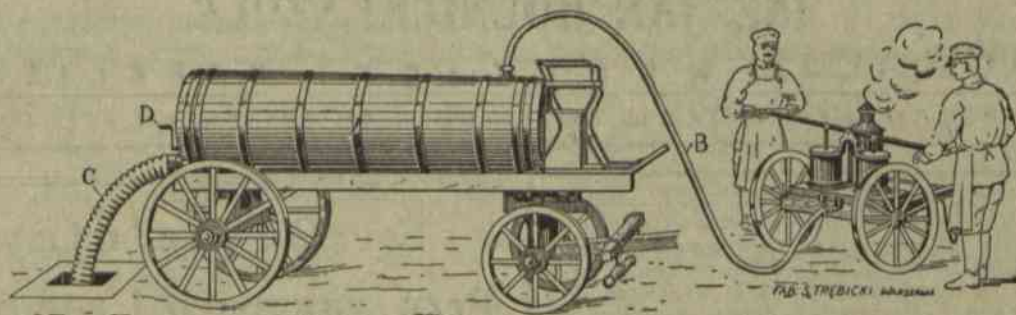
Bilans surowy Państwowego Banku Rolnego

na dzień 1-szy października 1929 r.

STAN CZYNNY

STAN BIERNY.

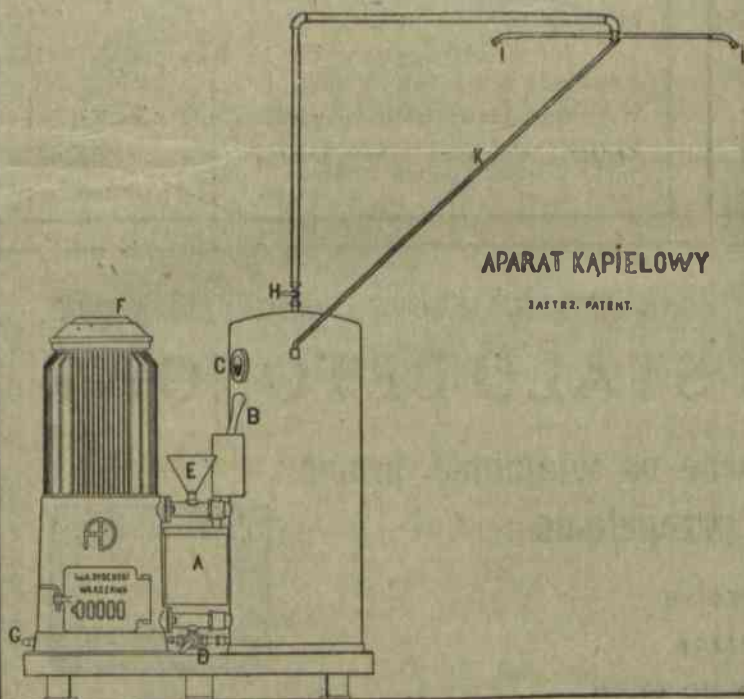
	Zl.		gr.		Zl.		gr.
1. Kasa i sumy do dyspozycji	5.192.725		26	1. Kapitały własne:			
2. Waluty zagraniczne	77.278		72	a) kapitał zakładowy	130.000.000.—		
3. Papiery wartościowe własne	64.815.870		24	b) fundusze rezer. i specjal. 18.766.159.39		148.766.159	39
4. Akcje i udziały	2.195.215		17	2. Fundusze zasiłkowe na cele naukowe i społeczne		469.797	54
5. Skup kuponów i wylosowanych papierów wartościowych		26	90	3. Amortyzacja		561.784	37
6. Papiery procentowe funduszu rozerwowego listów zastawnych i obligacyj	7.773.632		74	4. Lokaty terminowe skarbowe		50.000.000	—
7. Banki „Nostro“	13.370.456		04	5. Wkłady		31.061.556	98
8. Weksle zdyskontowane	65.603.832		32	6. Rachunki czekowe		28.113.722	38
9. Weksle protestowane	735.543		71	7. Redyskonto		27.426.886	97
10. Pożyczki zabezpieczone weksłami i innymi dokumentami	139.612.821		77	8. Banki „Nostro“ krajowe i zagraniczne		53.715.290	49
11. Pożyczki towarowe	58.018.728		38	9. Emisja listów zastawnych i obligacyj		242.305.810	—
12. Dostawcy towarów (zadatki)	3.698.196		98	10. Wyłowowane listy zastawne w obiegu.		213.404	—
13. Dłużnicy za nabyte grunta	1.778.585		36	11. Fundusz umorzenia listów zastawnych.		1.482.378	48
14. Różni dłużnicy	39.980.331		05	12. Fundusz na zapłatę kuponów		8.875.515	94
15. Towary	287.535		87	13. Kupony płatne w obiegu od listów zastawnych		599.811	28
16. Należności w dochodzeniu sądowym	2.555.787		56	14. Raty przedterminowe pożyczek emisyjnych		314.224	16
17. Wątpliwi dłużnicy	365.903		85	15. Wierzyciele z tytułu nabytych majątków		478.973	78
18. Pożyczki w listach zastawnych i obligacjach	242.305.810		—	16. Zadatki i wpłaty za nabyte grunta		590.906	67
19. Należności wstępne z pożyczek emisyjnych	524.474		—	17. Dostawcy towarów		1.187.109	71
20. Raty pożyczek emisyjnych	12.991.262		15	18. Różni wierzyciele		45.732.341	26
21. Kupony od wylosowanych listów zastawnych i obligacyj		75	68	19. Sumy przechodnie		7.253.513	48
22. Rezerwa zbożowa	26.610.660		38	20. Przejściowe pozostałości kredytowe różnych rachunków		7.259.057	20
23. Majątki własne w parcelacji	14.670.848		43	21. Fundusz obrotowy Reformy Rolnej		2.231.211	51
24. Nieruchomości	5.282.393		80	22. Wpływy z tytułu pożyczek b. Banków Ziemskich Państw Zaborczych		14.743.124	06
25. Ruchomości	2.510.974		77	23. Zobowiązania za przejęte wierzytelności b. Banków Ziemskich Państw Zaborczych		1.524.394	43
26. Sumy przechodnie	1.152.295		04	24. Procenty i prowizje		17.771.050	38
27. Koszty handlowe	11.480.129		22	25. Procenty i prowizje na rok następny		720.435	97
28. Koszty handlowe roku przyszłego	85.432		62	26. Sumy do dyspozycji Skarbu z fund. administrow.		30.278.367	58
Suma bilansowa	723.676.828		01	Suma bilansowa	723.676.828		01
1. Fundusze administrowane	264.664.207		94	1. Fundusze administrowane (stan dotacyj skarbu.)	264.664.207		94
2. Inkaso	2.632.834		41	2. Różni za inkaso	2.632.834		41
3. Dłużnicy z tytułu udzielonych gwarancyj	9.103.936		44	3. Wierzyciele z tytułu udzielonych gwarancyj	9.103.936		44
4. Depozyty obce	31.809.319		43	4. Różni za depozyty obce	31.809.319		43
O g ó ł e m	1.031.887.126		23	O g ó ł e m	1.031.887.126		23

NIEWIELKIM KOSZTEM MOŻNA PODNIEŚĆ STAN
SANITARNY MIASTECZEK I WSI PRZEZ UZYSKANIE:

OBFITEJ ILOŚCI WODY do picia i potrzeb gospodarczych,
oraz zorganizowanie

USUWANIA NIECZYSTOŚCI sposobami higienicznymi.

STUDNIE ARTEZYJSKIE

POCZYNAJĄC OD . . . ZŁ. 3.500,—
PRZY GŁĘBOKOŚCI C-A 40 M i WYDAJ-
NOŚCI 6 — 8000 LITRÓW NA GODZINĘ.

TABORY ASENIZACYJNE

KOMPLET (BECZKOWÓZ, pompa z węzami)
NA 3000 MIESZKAŃCÓW ZŁ. 3.295,—
„ 5000 „ „ 4.780,—
„ 10000 „ „ 6.340,—

NATRYSKI KĄPIELOWE

WRAZ Z PIECAMI OGRZEWAJĄCEMI LO-
KAL. NIEZBĘDNE DLA SZKÓŁ, SIEROCIŃ-
CÓW, ARESZTÓW i t. p. OBSŁUGUJĄCE
CIEPLĄ WODĄ 20 OSÓB NA GODZINĘ.
KOMPLET ZŁ. 1.250,—

UMOŻLIWIAMY NABYCIE, DAJĄC DOGODNE WARUNKI SPŁAT.

ZRZESZENIE SAMORZĄDÓW POWIATOWYCH

W WARSZAWIE, ULICA DOBRA № 28.

czas. 13458/11/45

WSZELKIE UPRAWNIENIA KREDYTOWE.

INŻ. JAN HOLNICKI SZULC MELJORACJE, WODOCIĄGI, KANALIZACJA.

WARSZAWA, ŻOLIBÓRZ ul. KOZIETULSKIEGO № 45 (d. wł.) TEL. 102-01. 125b

DRZEWKA I KRZEWY OWOCOWE I OZDOBNE.
Kto chce mieć piękne drzewka i krzewy owocowe i ozdobne, jak również wyborowe nasiona warzywne, kwiatowe i pastewne, cebulki kwiatowe, narzędzia ogrodnicze, nawozy sztuczne dla ogrodnictwa i środki chemiczne do walki ze szkodnikami roślin, niech je kupi w najstarszych naszych **ZAKŁADACH OGRODNICZYCH C. ULRICH**, istniejących od roku 1805 w Warszawie, ul. Ceglana 11, dom własny. Filja składu nasion i narzędzi ul. Sienkiewicza 11, róg Marszałkowskiej, dom własny. Cenniki rozsyłane są na żądanie.

Czytelnicy!

Przy zakupach i zamówieniach
powołujcie się na ogłoszenia,
umieszczone w „Samorządzie”.

CIEPŁE MIESZKANIE USUNIĘCIE WILGOCI 50% oszczędności opału

osłaga się po obsadzeniu w piecu patent. **MULTIPLIKATORA OGRZEWANIA**

Patent. DRZWI CZKI HERMETYCZNE REGENERACYJNE, podgrzewające powietrze, podwyższając temperaturę spalin o 50°, nie wysuwają się z obsady w kablach.

Patent. NASADY DYSZOWE „AERO” stałe, ciche, silnie wzbudzają ciąg niż obrotowe na niższych kondygnacjach od sąsiednich budowli.

Patent. PIECE ŻELAZNE płaszczowe do powolnego palenia.

Patent. PIECE DO SPALANIA ŚMIECI.

Patent. APARATY DEZYNFEKCYJNE stałe przenośne i przewoźne.

Dr. Inż. W. P. Kłobukowski i S-ka z o. o.
Maszyny i urządzenia ogrzewnicze, sanitarne i do przetworów owocowych 115

Tel. 15-04. Warszawa Wspólna 71.

Finansowanie Samorządów.

Institut Doświadczalny w Polsce wysłał do Stanów Zjednoczonych członka Zarządu w sprawach finansowych, a mianowicie:

a) w celu finansowania nowych, a celowych wynalazków i przedsięwzięć,

b) w celu pozyskania kapitałów dla rozbudowy miast i wsi.

Poważne rzeczowe zgłoszenia kierować do Zarządu Instytutu Doświadczalnego, Poznań, Jasna 8. Na odpowiedź załączać znaczek 50 gr.

671a

Firma istnieje 36 lat.

16 złotych medali na wystawach krajowych i wszechświatowych.

KASY PANCERNE STALO-BETONOWE

Absolutnie odporne na włamanie, prucie i przepalanie

Drzwi skarbcowe

Szafy żelazne

Kasety do muru

Kasetki i skarbonki oszczędności

Przekrój kasy.

POLECA

S. ZWIERZCHOWSKI i S-ka

w Warszawie,

Fabr.: Strzelecka 30/32. — Skład fabryczny: Warecka 9,
tel. 122-97, 121-57 i 531-83.

518b